

บทความวิจัย

เรื่อง การวิเคราะห์แนวคิดและตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม

โดย

นางสาว ชุตติกาญจน์ แถววงษ์

รหัสนักศึกษา 05580721

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อเรื่องบทความวิจัย	การวิเคราะห์แนวคิดและตัวละครชายในนิทาน พื้นบ้านเวียดนาม
ผู้เขียน	นางสาวชุตติกาญจน์ แถววงษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	อาจารย์ ดร.สิริชญา คอนกรีต
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องการวิเคราะห์แนวคิดและตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิด สถานภาพ บทบาท และวิธีการนำเสนอตัวละครที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม โดยศึกษาผ่านนิทานพื้นบ้านเวียดนามที่ได้รับการตีพิมพ์และแปลเป็นภาษาไทย จำนวน 29 เรื่อง

ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดในด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามมีดังนี้ แนวคิดความไม่ประมาทและมีสติ ความกตัญญู ความขยันหมั่นเพียร ความรักใคร่ระหว่างสามีภริยา และความรักใคร่ปรองดองระหว่างพี่น้อง ตัวละครที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามส่วนใหญ่พบว่าเป็นตัวละครชายที่มีบทบาทเด่นในการดำเนินเรื่อง เนื่องจากประเทศเวียดนามเป็นสังคมปิตาธิปไตย หรือสังคมชายเป็นใหญ่ที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีน ส่งผลให้มีการแบ่งบทบาทตามสถานภาพของตัวละคร โดยปรากฏสถานภาพของตัวละครชายในนิทานเป็นกษัตริย์ ขุนนาง บัณฑิต และชาวบ้าน ส่วนวิธีการนำเสนอตัวละครที่ปรากฏในนิทานพบว่า วิธีการนำเสนอตัวละครแบบคู่ตรงข้ามเป็นวิธีการนำเสนอตัวละครที่พบมากที่สุด เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นการกระทำด้านบวกและด้านลบได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ตัวละครชายในนิทานถูกสร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนแนวคิดหลัก ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลทางศาสนาจากประเทศจีน คือ ลัทธิขงจื้อ และพุทธศาสนา สืบเนื่องจากประเทศเวียดนามเคยตกอยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์จีนเป็นเวลานานนับพันปี

คำสำคัญ : นิทานพื้นบ้านเวียดนาม, แนวคิด, ตัวละครชาย

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่องการวิเคราะห์แนวคิดและตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450109 การศึกษาเอกเทศ (INDEPENDENT STUDY)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ดร. สิริชญา คอนกรีต อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อนๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

ชุตติกาญจน์ แถววงษ์

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
1. บทนำ.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
3. สมมติฐานการวิจัย.....	3
4. ขอบเขตการศึกษาวิจัย.....	4
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	5
6.1 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานิทานพื้นบ้านในเอเชียตะวันออกเฉียง.....	6
6.2 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานิทานพื้นบ้านเวียดนาม.....	7
6.3 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาตัวละครในนิทาน.....	9
6.4 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาประเทศเวียดนาม.....	10
7. ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	12
8. ผลการศึกษา.....	12
8.1 แนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม.....	13
8.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต.....	13
8.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม.....	16
8.2 ตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม.....	24
8.2.1 สถานภาพ และบทบาทของตัวละครชาย.....	25
8.2.2 กลวิธีการนำเสนอตัวละคร.....	33
9. สรุปผลการศึกษา.....	41
10. ข้อเสนอแนะ.....	42
บรรณานุกรม.....	44
ประวัติผู้วิจัย.....	49

1. บทนำ

ในหนังสือคติชนวิทยากล่าวถึงความหมายของ “นิทาน” ไว้ว่า นิทานเป็นเรื่องเล่าที่เกิดจากจินตนาการที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งถ่ายทอดเรื่องราวผ่านการเล่าจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งด้วยวิธีมุขปาฐะ โดยใช้ถ้อยคำธรรมดาเป็นภาษาชาวบ้านในการถ่ายทอดเรื่องราว การเล่านิทานนิยมเล่าอยู่ทั่วไปในสังคมทุกระดับชั้น ตั้งแต่ในราชสำนักไปจนถึงในหมู่ประชาชนธรรมดาทั่วไป แม้วานิทานจะเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในทุกๆสังคม แต่ไม่มีใครทราบที่มาของนิทานว่าใครเป็นผู้แต่ง หรือเป็นผู้ริเริ่มการเล่านิทานเป็นคนแรก แต่ถึงกระนั้นนิทานก็มีการเล่าสืบต่อกันเรื่อยมาจนถือวานิทานเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2543: 6; กิ่งแก้ว อัทธการ อ้างถึงใน ขนิษฐา จิตชินะกุล, 2545: 141-142)

เสาวลักษณ์ อนันตสานต์ (2538: 36-38) ได้อธิบายว่า “นิทานพื้นบ้าน” เป็นสิ่งเก่าแก่ที่เกิดจากความคิดที่เป็นอิสระของแต่ละท้องถิ่นตั้งแต่สมัยสังคมบุรพกาลเป็นต้นมา และยืนยาวมาจนถึงปัจจุบัน นิทานบางเรื่องอาจมีการแพร่กระจายไปตามสถานที่ต่างๆ จากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง จนตัวละครในนิทานมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละท้องถิ่น แต่ลักษณะโครงเรื่องยังคงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน อาทิเช่น นิทานประเทศกัมพูชาเรื่องหมาป่ากับกิ้งกือ กับนิทานเวียดนามเรื่องนกกระสาเจ้าเล่ห์ นิทานทั้งสองเรื่องมีลักษณะโครงเรื่องที่คล้ายคลึงกันแต่ตัวละครที่ดำเนินเรื่องนั้นจะต่างกันโดยนิทานประเทศกัมพูชาผู้ดำเนินเรื่องคือ หมาป่า ส่วนนิทานเวียดนามผู้ดำเนินเรื่องคือ นกกระสา

การเล่านิทานมีจุดประสงค์คือ เพื่อความสนุกสนาน ให้ความบันเทิงใจแก่ผู้ฟัง เป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบศีลธรรม จริยธรรม และเป็นคติเตือนใจในการดำรงชีวิต นอกจากนี้การเล่านิทานยังเป็นการสร้างสายใยของคนในครอบครัว และคนในสังคม ส่งผลให้เกิดความผูกพันที่ดีต่อกัน และความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งการเล่านิทานยังเป็นการระบายความรู้สึกคับข้องใจที่มีสาเหตุจากปัญหาต่างๆ ทั้งปัญหาทางสังคม ปัญหาทางเศรษฐกิจ หรือแม้กระทั่งปัญหาทางครอบครัว (ขนิษฐา จิตชินะกุล, 2545: 142-143; กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2518: 99)

จุดประสงค์ในการเล่านิทานที่กล่าวในข้างต้นนั้นนำไปสู่คุณค่าของการเล่านิทานโดยจารุวรรณ ธรรมวัตร (2538: 311-312) ได้แบ่งคุณค่าของนิทานเป็น 2 ประเภท คือ 1. คุณค่าของนิทานต่อสังคม ได้แก่ การแสดงถึงพัฒนาการทางความคิดของมนุษย์ที่มีต่อปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของสังคม แสดงถึงวัฒนธรรมทางภาษา และแสดงภาพวิถีชีวิต

ความเป็นอยู่ ค่านิยม ประเพณีความเชื่อของผู้คนในสังคม 2. คุณค่าของนิทานต่อตนเอง คือ การให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินแก่ตนเอง

นิทานในแต่ละประเทศต่างมีจุดประสงค์และคุณค่าเช่นเดียวกันแต่ลักษณะโครงเรื่องและตัวละครในนิทานนั้นจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ซึ่งทุกประเทศล้วนมีนิทานเป็นของตนเองและเมื่อนิทานตกไปอยู่ในประเทศใด ท้องถิ่นใด ย่อมเกิดการปรับเปลี่ยนเนื้อเรื่องให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของประเทศ หรือท้องถิ่นนั้นๆ ทำให้นิทานในแต่ละประเทศมีทั้งความเหมือน และแตกต่างกัน ถ้าประเทศใดตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน หรือตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่เหมือนกัน เนื้อเรื่องของนิทานอาจมีความคล้ายคลึงกัน แต่หากประเทศใดอยู่ห่างไกลกัน หรือภูมิประเทศแตกต่างกัน เนื้อเรื่องของนิทานก็จะมี ความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสภาพสังคม และสภาพภูมิประเทศของประเทศนั้นๆ อย่างไรก็ตามแม้ว่าตัวละคร และเนื้อเรื่องจะแตกต่างกันแต่แนวคิดที่สอดแทรกอยู่ในนิทานก็อาจมีความคล้ายคลึงหรือเหมือนกัน ยกตัวอย่างเช่น นิทานของประเทศทางตะวันตกเรื่อง “อันโดรเคลิสส์กับสิงโต” กับนิทานของประเทศทางตะวันออกเรื่อง “ราชสีห์กับหนู” นิทานทั้งสองเรื่องนี้แม้จะอยู่คนละประเทศแต่แนวคิดของนิทานทั้งสองเรื่องก็เหมือนกันคือ “การรู้จักตอบแทนบุญคุณ” ซึ่งนิทานของประเทศตะวันตกจะเล่าถึงชายหนุ่มผู้ช่วยรักษาอัมเท้าแก่สิงโต และเมื่อชายหนุ่มถูกตัดสินโทษให้โดนสิงโตกิน สิงโตก็จำชายหนุ่มได้และตอบแทนบุญคุณชายหนุ่มที่ช่วยรักษาอัมเท้าแก่มันโดยการไม่กินชายหนุ่ม ซึ่งลักษณะโครงเรื่องจะคล้ายคลึงกับนิทานเรื่อง “ราชสีห์กับหนู” ของประเทศทางตะวันออกแต่ผู้ดำเนินเรื่องนั้นเปลี่ยนจากมนุษย์ผู้ชายเป็นหนูแทน

นิทานพื้นบ้านเวียดนามนั้นได้รับอิทธิพลด้านแนวคิด ความเชื่อมาจากประเทศจีน เนื่องจากประเทศเวียดนามเคยตกอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศจีน ตั้งแต่ 111 ปีก่อนคริสตกาล จนถึงปี พ.ศ. 1481 จึงได้รับเอกราชจากประเทศจีน ส่งผลให้ประเทศเวียดนามได้รับอิทธิพลด้านความเชื่อ วิธีการดำรงชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆจากประเทศจีน ทั้งลัทธิขงจื้อที่ให้ ความสำคัญต่อการนับถือเช่นไหว้บรรพบุรุษ ทั้งลัทธิเต๋าที่สอนเรื่องความสมดุลของธรรมชาติ รวมไปถึงศาสนาพุทธที่สอนเรื่องกรรมดีกรรมชั่ว นอกจากนี้ชาวเวียดนามเชื่อว่าทุกสรรพสิ่งรอบตัวมีเทพเจ้าสถิตอยู่ ทั้งเทพเจ้าดิน เทพเจ้าน้ำ หรือเทพเจ้าองค์อื่นๆ ดังนั้นนอกจากวัดในศาสนาพุทธ หรือแท่นบูชาจักรพรรดิในอดีตแล้ว ยังมีการตั้งแท่นบูชาเทพเจ้ากระจายอยู่ทั่วไป สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตของชาวเวียดนาม (วิภาวี อัครบวร และวรรณพรพรชครณ์ ตรียะเกษม, 2558: 29)

จะเห็นได้ว่า แนวคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตของชาวเวียดนามได้มาจากการนำแนวคิดดั้งเดิมมาผสมผสานกับแนวคิดที่รับมาจากประเทศจีน ซึ่งชาวเวียดนามได้นำแนวคิดนั้นมาใช้ในการดำเนินชีวิต และสั่งสอนลูกหลานจนถึงปัจจุบัน ดังเห็นได้จากนิทานพื้นบ้านของเวียดนามที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตของชาวเวียดนาม โดยนำเสนอผ่านสถานภาพ บทบาทหน้าที่ และการกระทำของตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม ซึ่งจะมีกลวิธีนำเสนอตัวละครชายแบบคู่ตรงข้ามเพื่อให้เห็นภาพของความดีและความชั่วอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีกลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านเหตุการณ์ โดยจะเป็นการเล่าเรื่องราวเพื่อให้เห็นภาพของตัวละครหลักว่ามีลักษณะนิสัยและบทบาทอย่างไรในเรื่องนั้น

จากความน่าสนใจดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาแนวคิดของชาวเวียดนามที่ปรากฏนิทานพื้นบ้านผ่านการวิเคราะห์จากตัวละครชายโดยจะวิเคราะห์จากนิทานพื้นบ้านเวียดนามที่ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยและได้รับตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อศึกษาว่าชาวเวียดนามมีแนวคิดอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจในประเทศเวียดนาม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อวิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในหนังสือนิทานพื้นบ้านเวียดนาม
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์สถานภาพ และวิเคราะห์บทบาท ของตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม
- 2.3 เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครชายที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม

3. สมมติฐานการวิจัย

นิทานพื้นบ้านเวียดนามมีการนำเสนอแนวคิดที่สำคัญของคนเวียดนามคือ แนวคิดด้านความกตัญญู แนวคิดด้านเมตตาธรรม และแนวคิดด้านปัญญา โดยนำเสนอแนวคิดผ่านการใช้ตัวละครชายที่หลากหลายสถานภาพและบทบาท ทั้งนี้ ตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนามส่วนใหญ่ปรากฏบทบาทของความเป็นผู้ปกครองที่ดี บทบาทความรักชาติ บทบาทของการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน และบทบาทของการตั้งใจทำงาน นอกจากนี้ พบกลวิธีการนำเสนอตัวละครชายหลายรูปแบบ ทำให้เห็นความคิดสร้างสรรค์ของประเทศเวียดนาม

4. ขอบเขตการศึกษาวิจัย

วิเคราะห์แนวคิดและตัวละครชายที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามที่ได้รับการตีพิมพ์และแปลเป็นภาษาไทยจำนวน 29 เรื่อง ผ่านหนังสือ 4 เล่ม โดยคัดเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องถึงพฤติกรรมและการกระทำของตัวละครชายที่ชัดเจนที่สุด ดังนี้

1) ตำนานและนิทานพื้นบ้านเวียดนาม เรียบเรียงโดย สำนักพิมพ์เท้เซย์ (Thế Giới Publishers) แปลโดย สุนทร โคตรบรรเทา พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม 2558 สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำนวน 14 เรื่อง ได้แก่

– หน้าไม้วิเศษ	– ไททองคำ
– ต้นกำเนิดของขนมบิญสี่และบิญจิง	– เหวเวียนกัและนักร้องสาว
– ดินแดนสุขาวดี	– ถักชัยผู้วิเศษ
– ยุง	– มิตรภาพอันสูงส่ง
– ภาพนางอัปสร	– ความเสียสละของน้องชาย
– ต้นพลูกับต้นหมาก	– ต้นไม้วิเศษ
– ปูซาจาง	– เด็กลูกมะพร้าว

2) นิทานพื้นบ้านประชาคมอาเซียน เล่ม 2 แปลโดย โชติ ศรีสุวรรณ พิมพ์ครั้งที่ 1 สิงหาคม 2555 สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์ จำนวน 1 เรื่อง คือ คนมีน้ำใจ

3) กล้วยไม้ ตำนานขานเล่าของเวียดนาม แปลและเรียบเรียงโดย รวีวาร เกษมสุข สำนักพิมพ์ กองทุนวัฒนธรรมเพื่อการศึกษาและปฏิบัติธรรม จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่

– การเดินทาง	– นักรบวิเศษ
– ขนมฟ้า ขนมดิน	– คณะทูต
– เมล็ดแตงโม	– พระราชวังเกลียว
– ทะเลสาบข้าวคั้น	

4) นิทานพื้นบ้านเวียดนาม แปลโดย ไกล ที เลียน พิมพ์ครั้งที่ 1 สิงหาคม 2543 สำนักพิมพ์ สุวีริยาสาส์น จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่

- พญาจ๋อง
- ดอกเบองาทะเล
- ตามหาแม่
- ตำนานภูห้ายอด
- ปราบงูยักษ์
- แม่โพสพกับเศรษฐีขี้เหนียว
- หงส์วิเศษ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

- 5.1 ทำให้เข้าใจแนวคิดของคนเวียดนามผ่านการศึกษาจากหนังสือนิทานพื้นบ้าน
- 5.2 ทำให้ทราบสถานภาพ และบทบาทของตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม
- 5.3 ทำให้เข้าใจกลวิธีการนำเสนอตัวละครชายที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม
- 5.4 เป็นความรู้ ความเข้าใจ และประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาประเทศเวียดนามอันนำไปสู่ความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม
- 5.5 เป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจศึกษานิทานพื้นบ้าน

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องการวิจัย

ผู้วิจัยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในบทวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์แนวคิดและตัวละครในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม” เอกสารที่ใช้ประกอบการศึกษาในครั้งนี้ คือ

- 6.1 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานิทานพื้นบ้านในเอเชียตะวันออก
- 6.2 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานิทานพื้นบ้านเวียดนาม
- 6.3 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาตัวละครในนิทาน
- 6.4 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาประเทศเวียดนาม

6.1 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานิทานพื้นบ้านในเอเชียตะวันออก

นรุตม์ คุปต์ธนโรจน์ (2551) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “นิทานจีนชุดยี่สิบสี่ยอดกตัญญู: การดำรงอยู่และวิธีการนำเสนอในสังคมไทยปัจจุบัน” พบว่า นิทานจีนชุดยี่สิบสี่ยอดกตัญญูสามารถดำรงอยู่ในสังคมไทยโดยมีปัจจัยสำคัญ 4 ประการคือ 1. การมีต้นฉบับวรรณกรรม ทำให้ได้รับการผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่อง 2. ขนบนิยมในการตกแต่งศาสนสถานด้วยภาพจิตรกรรมจากนิทานจีนชุดยี่สิบสี่ยอดกตัญญู 3. พิธีงิ้วและการแสดงปวงเงี้ยวที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย 4. การสืบทอดค่านิยมความกตัญญู แม้ปัจจุบันสังคมไทยจะเปลี่ยนไป แต่การให้คุณค่าและค่านิยมเรื่องความกตัญญูยังคงดำรงอยู่นิทานเรื่องนี้ก็ยังคงได้รับความนิยมอยู่

Chunli Cai (2555) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “นิทานพื้นบ้านไท่คัง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน” พบว่า นิทานไท่คังที่รวบรวมทั้งหมด 71 เรื่อง สามารถแบ่งประเภทได้ 10 ประเภท ได้แก่ นิทานเทพปกรณัม นิทานศาสนา นิทานคติ นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิต นิทานประจำถิ่น นิทานอธิบายเหตุ นิทานสัตว์ นิทานเรื่องผี และนิทานอื่นๆ นิทานไท่คังสะท้อนภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนไท่คังดังนี้ สังคมไท่คังเป็นสังคมที่มีชนชั้นกษัตริย์ คนไท่คังปลูกข้าวและจับปลาเป็นอาหาร มีการค้าแลกเปลี่ยนสินค้า ประเพณีของชาวไท่คังมีหลากหลายประเพณีแต่ชาวไท่คังจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับงานศพมาก มีความเชื่อเรื่องผี พ้าย และเงือก ขณะเดียวกันก็นับถือพุทธศาสนา มีความเชื่อในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดและกฎแห่งกรรม นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องความฝัน ความเชื่อเรื่องชีวิต นอกจากนี้ชาวไท่คังมีหลากหลายทางด้านค่านิยม เช่น ค่านิยมด้านการสั่งสอน ค่านิยมด้านศีลธรรม ค่านิยมการยกย่องความฉลาดและค่านิยมการตั้งชื่อคน

จิราพัชร เลาวกุล (2556) เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์แนวคิด และคุณค่าของนิทานเกาหลี” พบว่า จากการศึกษานิทานเกาหลีทั้งหมดจำนวน 64 เรื่อง พบว่าแนวคิดที่ปรากฏในนิทานเกาหลีมากที่สุดคือเรื่อง ความกตัญญูซึ่งถือเป็นหลักสำคัญของลัทธิขงจื้อ แสดงให้เห็นว่าคนเกาหลีให้ความสำคัญและนับถือข้อปฏิบัติของลัทธิขงจื้ออย่างเคร่งครัด นอกจากสอดแทรกแนวคิดแล้ว นิทานเกาหลียังสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนสมัยก่อน นิทานเกาหลีจึงเป็นเสมือนสื่อในการเล่าเรื่อง และสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณีที่ส่งผ่านไปยังคนรุ่นต่อไป

ดวงเดือน จันทิหาล้า (2558) เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การศึกษานิทานคติสอนใจของจีน” จากการศึกษาพบว่า ตัวละครที่ปรากฏในนิทานคติสอนใจจีน คือ 1.) ตัวละครที่ประพฤติดี ได้แก่ 1.1) ด้านความรักพ่อแม่ ความกตัญญู 1.2) ด้านกษัตริย์หรือผู้นำที่ดี ถ้าผู้ปกครองดีบ้านเมืองก็จะดี 2.) ตัวละครที่ประพฤติไม่ดี ได้แก่ 2.1) ด้านกษัตริย์หรือผู้นำที่ไม่ดี หากผู้ปกครองไม่ดี บ้านเมืองก็จะไม่สงบสุข 2.2) ด้านความไม่ซื่อสัตย์ สังคมจีนไม่ยอมรับคนที่มีนิสัยเกียจคร้าน ไม่ซื่อสัตย์ ใน

ด้านคุณค่าที่ปรากฏในนิทานมี 2 ด้าน คือ 1.) คุณค่าด้านสังคม และวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นความเชื่อ ประเพณี การเซ่นไหว้บรรพชนในเทศกาลเซ็งเม้ง ความเชื่อเรื่องบูชาฟ้าดิน สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตซึ่งเกิดจากลักษณะภูมิประเทศ 2.) คุณค่าด้านแง่คิด คำสอน สะท้อนให้เห็นหลักคำสอนต่างๆ เช่น คำสอนของพุทธศาสนาหายานในเรื่องการทำความดี และความรักของพ่อแม่ ความกตัญญูจากคำสอนของลัทธิขงจื้อ

SHENG LI (2558) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานจีนแปลเป็นภาษาไทย” พบว่า นิทานจีนได้สะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรมจีนในด้านชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม ประเพณี และความเชื่อของชาวจีน ซึ่งชาวจีนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร เป็นชาวนา และช่างฝีมือ มีข้าวเป็นอาหารสำคัญในการดำรงชีวิต และชาวจีนนิยมดื่มเหล้าในโอกาสต่างๆ เพื่อเฉลิมฉลองให้แก่เรื่องที่น่ายินดี มีค่านิยมที่ดี คือ ความขยัน การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และสติปัญญา มีประเพณีตามหลักพุทธศาสนา ได้แก่ การทำบุญ การแต่งงาน และชาวจีนมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และการทำความดีตามหลักพุทธศาสนา

ZHAO PENG (2558) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านภาคเหนือของไทยกับนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงของจีน” พบว่า นิทานพื้นบ้านภาคเหนือของไทยกับนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงของจีน มีแก่นเรื่องลักษณะคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน คือ นิทานพื้นบ้านภาคเหนือของไทยกับนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงของจีนส่วนใหญ่เน้นเรื่องกรรม และมุ่งสอนพฤติกรรมแก่ผู้อ่าน เช่น ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี เป็นต้น ส่วนความแตกต่างของนิทานทั้งสองคือ นิทานพื้นบ้านภาคเหนือของไทยบางเรื่องมีคติและข้อคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนา ส่วนนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงของจีนเน้นการยกย่องกลุ่มคนยากจนที่มีความกล้าหาญต่อสู้กับกลุ่มผู้ร่ำรวย นอกจากนี้นิทานทั้งสองยังสะท้อนภาพของแต่ละสังคมได้อย่างชัดเจน เช่น วิถีชีวิต ค่านิยม และความเชื่อทำให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของสังคมภาคเหนือของไทยกับสังคมชนเผ่าจ้วงของจีนได้อย่างชัดเจน

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ที่ผ่านมามีการศึกษานิทานพื้นบ้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยศึกษาเปรียบเทียบนิทานของสองประเทศ ศึกษาภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรม ศึกษาวิธีการนำเสนอ และศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและคุณค่า ทำให้เข้าใจถึงสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ และวิถีชีวิตของผู้คนในแต่ละประเทศผ่านนิทานพื้นบ้าน

6.2 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานิทานพื้นบ้านเวียดนาม

Thi Hang Truong (2553) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “นิทานพื้นบ้านประเทศเวียดนาม : การวิเคราะห์ตามกฎเอกเซล โอลริค” พบว่า นิทานทั้งหมด 100 เรื่องที่นำมาใช้ศึกษาตามกฎของเอกเซล โอลริค กฎที่ปรากฏเป็นสามลำดับแรก คือ 1.) กฎของการเริ่มเรื่อง และการจบเรื่อง การเริ่มเรื่อง

และจบเรื่องในนิทานพื้นบ้านเวียดนามมีลักษณะเป็นการเริ่มเรื่องจากสงบไปสู่ความตื่นเต้น และฉากจบเรื่องก็เริ่มจากความตื่นเต้นแล้วคลี่คลายไปสู่ความสงบ 2.) กฎของโครงเรื่องเดียว ในนิทานพื้นบ้านเวียดนามมีการดำเนินเรื่องไปเรื่อยๆ โดยมีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3.) กฎของตัวละคร 2 ตัวใน 1 ฉาก จากนิทาน 100 เรื่องที่ได้วิเคราะห์ ฉากที่ตัวละครมีบทบาทต่อกัน 3 ตัวปรากฏอยู่ในนิทาน 47 เรื่อง ฉากที่ตัวละครมีบทบาทต่อกัน 4 ตัวมี 10 เรื่อง ฉากที่ตัวละคร 8 ตัวมีบทบาทต่อกันมี 2 เรื่อง และฉากที่ตัวละคร 9 ตัวมีบทบาทต่อกันปรากฏในนิทาน 1 เรื่อง และกฎสามลำดับที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ 1.) กฎของฝาแฝด 2.) กฎความสำคัญของตำแหน่งต้น และตำแหน่งท้าย 3.) กฎแบบอย่าง

ปฐม หงส์สุวรรณ (2557) เขียนบทความเรื่อง “เติมก้าม นิทานซินเดอเรลลา: การรื้อสร้างความเป็นผู้หญิงในโลกสังคมนิยมเวียดนาม” พบว่า นิทานเรื่องเติมก้ามเป็นนิทานพื้นบ้านเวียดนามที่สื่อให้เห็นถึงความพยายามปลดแอกจากความอยู่ติตรมเพื่อความสะดวกเท่าเทียม และนิทานเติมก้ามยังมีการนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นผู้หญิงเวียดนามในรูปแบบเปลี่ยนแปลง ไม่แน่นอนตายตัว และยังเป็นกรรื้อสร้างความหมายใหม่ให้แก่ความเป็นผู้หญิงเวียดนามที่มีส่วนร่วมในการปฏิวัติวัฒนธรรม

นลพรรณ ต้นติวิศารัตน์ (2560) เขียนบทความวิจัยเรื่อง “นิทานพื้นบ้านเวียดนาม: โลกทัศน์และสังคมวัฒนธรรม” พบว่า นิทานพื้นบ้านเวียดนามสะท้อนโลกทัศน์และสังคมวัฒนธรรมของชาวเวียดนามที่เกี่ยวกับมนุษย์ ธรรมชาติ สิ่งเหนือธรรมชาติ และศาสนา โดยประกอบด้วย 1.) โลกทัศน์และสังคมวัฒนธรรมของชาวเวียดนามที่เกี่ยวกับมนุษย์ สามารถจำแนกเป็น 1.1) โลกทัศน์เกี่ยวกับเพศ ซึ่งผู้ชายจะได้รับความสำคัญ และมีบทบาททางสังคมมากกว่าผู้หญิงซึ่งผู้ชายเวียดนามต้องรับหน้าที่ทำงานนอกบ้านเพื่อเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ส่วนผู้หญิงมีหน้าที่เลี้ยงลูกและดูแลบ้าน 1.2) โลกทัศน์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของมนุษย์ ชาวเวียดนามให้ความสำคัญกับมิตรเท่ากับญาติพี่น้องในครอบครัว ดังนั้นชาวเวียดนามจึงตระหนักถึงความสำคัญของมิตร การรู้จักเลือกคบมิตร และเรียนรู้ที่จะปฏิบัติต่อมิตรอย่างเหมาะสม 2.) โลกทัศน์และสังคมวัฒนธรรมของชาวเวียดนามที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ชาวเวียดนามมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ จึงรู้คุณค่า และความสำคัญของธรรมชาติโดยเรียนรู้ และปฏิบัติตนให้เหมาะสมสอดคล้องกับธรรมชาติ 3.) โลกทัศน์และสังคมวัฒนธรรมของชาวเวียดนามที่เกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ชาวเวียดนามนำเอาทั้งศาสนา และความเชื่อเรื่องผีมาหลอมรวมเข้าด้วยกันส่งผลให้ทั้งผี และศาสนามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของชาวเวียดนาม 4.) โลกทัศน์และสังคมวัฒนธรรมของชาวเวียดนามที่เกี่ยวกับศาสนา สำหรับชาวเวียดนามศาสนาพุทธมีอิทธิพล และมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตเพราะชาวเวียดนามเชื่อว่าศาสนาพุทธคือเส้นทางแห่งการดับทุกข์

Thi Hang Truong (2558) เขียนบทความเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อเรื่อง เวียนว่ายตายเกิดในนิทานเวียดนามเรื่อง “นางเต็ม-นางก้าม” และนิทานไทยเรื่อง “นางอุทธรา” ” พบว่า นิทานทั้งสองเรื่องมีลักษณะคล้ายกันโดยตัวละครนางเต็มในนิทานเวียดนามและตัวละครนางอุทธราในนิทานไทยมีลักษณะนิสัยที่คล้ายกันคือ มีความกตัญญูรุดูคุณ และจงรักภักดีต่อพระสวามีโดยกลับชาติมาเกิดใหม่เรื่อยๆเพื่อจะกลับมาใช้ชีวิตคู่กับคนรัก ในเรื่องของแนวคิด นิทานทั้งสองเรื่องสะท้อนแนวคิดเรื่อง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ส่วนด้านวิถีชีวิต นิทานชาวเวียดนามและนิทานชาวไทยมีความคล้ายกัน คือ วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการเกษตร

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ที่ผ่านมามีการศึกษานิทานพื้นบ้านเวียดนามโดยการจำแนกประเภทของนิทาน วิเคราะห์ตัวละคร การวิเคราะห์โลกทัศน์และสังคมวัฒนธรรมในนิทานพื้นบ้าน และศึกษาเปรียบเทียบนิทานจากสองประเทศ ทำให้เข้าใจถึงสังคมวัฒนธรรม โลกทัศน์ ความเชื่อ และวิถีชีวิตของผู้คนชาวเวียดนามผ่านการศึกษา นิทานพื้นบ้าน

6.3 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาตัวละครในนิทาน

ธนาวิณ เสาวพันธ์พิสุทธิ (2546) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์ตัวละครเหนือธรรมชาติในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือ” พบว่า บทบาทของตัวละครเหนือธรรมชาติสามารถแบ่งได้ 4 บทบาทคือ 1. บทบาทตัวละครฝ่ายดี ช่วยเหลือตัวเอกคือ ตัวละครประเภทพระอินทร์ เทวดา ฤๅษี ซึ่งช่วยเหลือคนดีและลงโทษคนไม่ดี 2. บทบาทตัวละครฝ่ายไม่ดี มีพฤติกรรมขัดแย้งกับตัวเอกทำให้เกิดเรื่องวุ่นวาย 3. บทบาทตัวละครฝ่ายดีแล้วกลับเป็นฝ่ายร้าย เป็นตัวละครประเภทฤๅษี 4. บทบาทตัวละครฝ่ายร้ายแล้วกลับเป็นฝ่ายดี จะเป็นตัวละครประเภทยักษ์และครุฑ นอกจากนี้คุณค่าของตัวละครเหนือธรรมชาติคือ การให้คุณค่าทางศีลธรรม คติสอนใจ ตัวละครที่กระทำดีจะได้รับผลดี ส่วนตัวละครที่กระทำไม่ดีจะได้รับผลตอบแทนที่ไม่ดี เป็นการช่วยสั่งสอนผู้คนในสังคมให้ประพฤติและปฏิบัติตาม

ชลธิชา นิสัยสัตย์ (2552) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ยักษ์ ในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือของไทย: บทบาทและความหมายเชิงสัญลักษณ์” พบว่า บุคลิกลักษณะของตัวละครประเภทยักษ์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ ยักษ์ที่มีรูปร่างหน้าตาอัปลักษณ์ และยักษ์ที่มีรูปร่างหน้าตาต่างดงาม บทบาทของยักษ์ในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือของไทยจำแนกได้ 3 บทบาทคือ บทบาทตัวเอก บทบาทนางเอก และบทบาทตัวปฏิปักษ์ ส่วนยักษ์ที่เป็นตัวละครจำแนกได้ 4 บทบาทคือ บทบาทตัวปฏิปักษ์ บทบาทผู้ช่วยเหลือ บทบาทผู้ให้รางวัลกับผู้ลงโทษ และบทบาทผู้ทดสอบ ตัวละครประเภทยักษ์มีความหมายในเชิงสัญลักษณ์ในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือของไทยมี 3 ประการคือ 1. ความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่หมายถึงความเชื่อทางศาสนา 2. ความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่

หมายถึงคน 3. ความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับหลักธรรมในพุทธศาสนา ยักษ์เป็นสัญลักษณ์ของ มิฉนทมิฏฐิ และกิเลส

ปิยพร คลศิลป์ (2552) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทของผู้หญิงในนิทานพื้นบ้านล้านนา” พบว่า บทบาทของผู้หญิงที่ปรากฏในนิทานล้านนาแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1. ผู้หญิงเป็นผู้กระทำคือ ผู้หญิงเป็นฝ่ายใช้กลอุบายในการหลอกลวงผู้ชายเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและผู้อื่น และใช้สติปัญญาในแก้ไขปัญหา แก้เผ็ดผู้ชาย เป็นผู้นำในการรบ เสียสละเพื่อบ้านเมือง คำจุนศาสนา และทุ่มเทในความรัก นอกจากนี้ ผู้หญิงยังมีบทบาทเป็นผู้กระทำในลักษณะประพัตติตนตามสถานะของภรรยา ลูกสาว และแม่ 2. ผู้หญิงเป็นผู้ถูกกระทำคือ ผู้หญิงเป็นฝ่ายถูกระบายทางอารมณ์และกดขี่ทางเพศ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการตกเป็นเหยื่อรองรับ และตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้ชาย ถูกกดขี่ข่มเหงทั้งทางกายและจิตใจ ถูกกีดกันความรัก ถูกทอดทิ้ง และเป็นเครื่องมือทางการเมือง ถึงแม้ว่าในนิทานจะสะท้อนให้เห็นบทบาทของผู้หญิงทั้งในด้านผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ แต่ในความเป็นจริงผู้หญิงมักจะตกเป็นผู้ถูกกระทำมากกว่าเป็นผู้กระทำ

มหาวิระพล ไผ่แจ้คำมูล (2557) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ช้างในนิทานพื้นบ้านล้านนา” พบว่า ช้างในนิทานพื้นบ้านล้านนาทั้ง 3 ประเภท คือ นิทานชาดก นิทานสัตว์ และนิทานประจักษ์ สามารถสรุปมุมมองของคนล้านนาที่มองช้างได้ว่า ช้างเป็นสัตว์รูปร่างใหญ่โต มีงานองงาม มีความสง่างามและทรงพลัง และเหตุผลที่นำช้างมาเป็นตัวละครในนิทานพื้นบ้านล้านนา เพราะในทางพุทธศาสนา พละกำลัง หากถูกนำไปใช้อย่างถูกวิธีตามหลักธรรม ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการประกอบคุณงามความดีที่เป็นกุศล แต่หากถูกนำไปใช้ในทางอกุศลก็จะก่อให้เกิดความเสียหายมากมายเช่นกัน

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ที่ผ่านมามีการศึกษาวิเคราะห์ตัวละครนิทานพื้นบ้าน โดยการแบ่งประเภทบทบาทของตัวละคร ความสำคัญของตัวละคร และคุณค่าของตัวละคร ซึ่งการศึกษานี้ทำให้เข้าใจถึงการบทบาทของตัวละครแต่ละเรื่องว่า มีความสำคัญ และคุณค่าอย่างไรต่อผู้คนในสังคม

6.4 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาประเทศเวียดนาม

นุสรัด รัชสวัสดิ์ (2547) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาพลักษณ์สตรีเวียดนามใน “ทวิ่ เกี้ยว” ” พบว่า แนวคิดหลักเกี่ยวกับสตรีคือ แนวคิดเกี่ยวกับชะตากรรมของผู้หญิงเวียดนามที่อยู่ภายใต้ขนบธรรมเนียมปฏิบัติแบบขงจื้อ คือ ลูกสาวต้องเชื่อฟังบิดา เมื่อเป็นภรรยาต้องเชื่อฟังสามี และเมื่อเป็นมารดาต้องเชื่อฟังบุตรชายของตน ซึ่งขนบธรรมเนียมปฏิบัตินี้เป็นเสมือนกฎที่กำหนดให้ผู้หญิงต้องอยู่ภายใต้การปกครองของผู้ชาย ส่งผลให้ผู้หญิงตกเป็นเหยื่อในการค้าโสเภณีของสังคม

เป็นการนำความทุกข์ทั้งทางกายและจิตใจมาสู่ผู้หญิง แนวคิดรองที่นำเสนอคือ แนวคิดเกี่ยวกับสังคม ในเรื่องของการทุจริตในวงราชการและการขาดความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (2554) เขียนหนังสือเรื่อง “คู่มือการค้าและการลงทุน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม” พบว่า ประเทศเวียดนามตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของคาบสมุทรอินโดจีน ปกครองโดยระบบสังคมนิยม มีพรรคการเมืองเดียวคือ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งเวียดนาม ประเทศเวียดนามมีความสัมพันธ์กับจีนมาก่อนการปฏิวัติระบบการปกครองทำให้ได้รับอิทธิพลเรื่องความเชื่อ ศิลปะ วิถีการดำรงชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมมาจากประเทศจีน รวมทั้งแนวความคิดตามหลักลัทธิขงจื้อที่ให้ความสำคัญต่อการนับถือเช่นไหว้บรรพบุรุษ แนวความคิดจากลัทธิเต๋าที่สอนเรื่องความสมดุลของธรรมชาติ และแนวความคิดตามหลักพุทธศาสนานิกายมหายานที่สอนเรื่องกรรมดีและกรรมชั่ว นอกจากนี้ชาวเวียดนามยังเชื่อว่าทุกหนทุกแห่งมีเทพเจ้าสถิตย์อยู่ ไม่ว่าจะเป็น เทพเจ้าดิน เทพเจ้าน้ำ หรือเทพเจ้าอื่นๆ ดังนั้น นอกจากวัดในศาสนาพุทธ ศาลาประชาคม หรือแท่นบูชาจักรพรรดิในอดีตยังมีการตั้งแท่นบูชาเทพเจ้ากระจายอยู่โดยทั่วไป

อัศวร และวรรณพรพรศรณ์ ตรียะเกษม (2558) เขียนหนังสือเรื่อง “ระบบบริหารราชการของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม” พบว่า ประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ของการต่อสู้อันยาวนาน เริ่มตั้งแต่การก่อตั้งเป็นประเทศในนามของอาณาจักรวันลาง ต่อมาตกอยู่ภายใต้การปกครองของจีนตั้งแต่ 111 ปีก่อนคริสตกาล จนถึงปีพ.ศ.1481 จึงได้รับอิสรภาพจากจีน มีการตั้งราชวงศ์เหงียนขึ้นปกครองเวียดนามในปี พ.ศ.2345 โดยความช่วยเหลือจากไทยสมัยรัชกาลที่ 1 ในปีพ.ศ.2405 ประเทศเวียดนามตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส ต่อมาโฮจิมินห์นำประชาชนต่อสู้กับฝรั่งเศสและพยายามกลับมาใช้อิทธิพลทำให้เกิดสงครามระหว่างฝรั่งเศสกับเวียดนามที่ กองกำลังเวียดนามที่ได้พามวลชนลุกขึ้นสู้ในทุกหัวเมืองของเวียดนามในเดือนสิงหาคม พ.ศ.2488 เหตุการณ์ครั้งนั้นถูกเรียกว่า “การปฏิวัติเดือนสิงหาคม” เมื่อได้รับชัยชนะโฮจิมินห์ได้รับตำแหน่งประธานาธิบดีคนแรกและได้มีการเลือกตั้งทั่วประเทศ แต่ในปีพ.ศ.2489 ฝรั่งเศสก็กลับมาอ้างสิทธิ์ครอบครองเวียดนามอีกครั้ง ในปีพ.ศ.2497 มีการทำสนธิสัญญาเจนีวา ซึ่งผลการเจรจาสงบศึกตกลงว่าฝรั่งเศสต้องให้ออกราชแก่เวียดนาม และประเทศเวียดนามจะต้องแบ่งเป็น 2 ส่วนด้วย เส้นขนานที่ 17 องศาเหนือ โดยเวียดนามเหนืออยู่ภายใต้การปกครองของโฮจิมินห์และเวียดนามใต้อยู่ภายใต้การปกครองของจักรพรรดิ เบาไต ประเทศเวียดนามได้รวมเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้เป็นประเทศเดียวกันในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2519 ในชื่อ “สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม” มีการปกครองแบบสังคมนิยม โดยมี “ฮานอย” เป็น เมืองหลวง และเปลี่ยนชื่อเมืองไซ่ง่อนเป็นโฮจิมินห์ซิตี้ ปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับประเทศเวียดนามในด้านต่างๆ ทำให้ทราบถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมา สังคม วัฒนธรรม และความเชื่อของคนเวียดนาม รวมไปถึงแนวคิดต่างๆของคนเวียดนามที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีน

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้นพบว่า มีการศึกษานิทานพื้นบ้าน และศึกษาวิเคราะห์ตัวละครในนิทานหลากหลายเรื่อง แต่ยังไม่ปรากฏผู้ศึกษาวิเคราะห์ตัวละครและแนวคิดในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงใคร่สนใจวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านเวียดนามที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นภาษาไทย เพื่อนำมาวิเคราะห์ตัวละครและแนวคิด เพื่อสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดของชาวเวียดนามได้อย่างชัดเจน

7. ขั้นตอนการดำเนินงาน

7.1 รวบรวมข้อมูล

7.1.1 รวบรวมหนังสือเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านเวียดนามซึ่งได้รับการแปลภาษาไทยทั้งหมด 29 เรื่อง จำนวน 4 เล่ม

7.1.2 รวบรวมและศึกษาเอกสารเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน ได้แก่ เอกสารงานวิจัย หนังสือ และนิตยสาร

7.2 วิเคราะห์ข้อมูล

7.2.1 วิเคราะห์สถานภาพ บทบาท และวิธีการนำเสนอตัวละครชาย ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม

7.2.2 วิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามที่ผู้แต่งต้องการสื่อหรือสอนแก่ผู้อ่าน

7.3 สรุปผลการวิจัย

7.3.1 ตรวจสอบ และเรียบเรียงผลการศึกษา

7.3.2 สรุปผลการศึกษา และเขียนข้อเสนอแนะ

8. ผลการศึกษา

ตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน จุดประสงค์ของการเล่านิทานยังคงเหมือนเดิม โดยจุดประสงค์ของการเล่านิทาน คือเพื่อสร้างความสนุกสนาน ให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟัง และนิทานยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบศีลธรรม จริยธรรม และเป็นคนดีเอนกใจในการดำรงชีวิต ซึ่งแนวคิดเหล่านี้จะสอดแทรกอยู่ในนิทานแต่ละเรื่อง และถูกนำเสนอผ่านบทบาทการกระทำของตัวละครที่ผู้แต่งต้องการสอนแก่ผู้ฟัง (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2538: 111-112)

จากศึกษานิทานพื้นบ้านเวียดนามที่ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยทั้ง 29 เรื่อง พบว่าสังคมประเทศเวียดนามเป็นสังคมปิตาธิปไตย หรือสังคมชายเป็นใหญ่ เนื่องจากได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีน เช่นเดียวกับแนวคิดส่วนใหญ่ที่สอดแทรกอยู่ในนิทานพื้นบ้านที่ได้รับอิทธิพลทางแนวคิดจากศาสนาของประเทศจีน โดยแนวคิดที่ส่งผลกระทบต่อคนเวียดนามเป็นแนวคิดของลัทธิขงจื๊อ ลัทธิเต๋า และศาสนาพุทธนิกายมหายาน (วิภาวี อัครบวร และวรรณพรพรศรณ์ ตรียะเกษม, 2558: 29) ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเลือกที่จะศึกษาแนวคิดและตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม โดยจะแบ่งหัวข้อในการศึกษาออกเป็น 2 หัวข้อใหญ่ ได้แก่ แนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม และตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

8.1 แนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม

แนวคิด หมายถึง ทักษะ หรือความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่ผู้แต่งมีจุดประสงค์เพื่อต้องการสื่อถึงผู้อ่าน ซึ่งสาระสำคัญนั้น มักจะเกี่ยวข้องกับความเป็นจริงของชีวิต หรือเป็นเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเอง ต่อผู้คน และต่อสังคม ที่ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของนวนิยาย นิทาน บทละคร หรือในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดหยั่งรู้ เข้าใจ และเป็นข้อคิดเตือนใจ (ธัญญา สังจพันธานนท์, 2539: 182) ส่วนคำว่าแนวคิดของเรื่อง หมายถึง แก่นเรื่อง หรือจุดสำคัญที่เป็นสิ่งเชื่อมโยงเรื่องราว หรือเหตุการณ์ทั้งหมดเข้าด้วยกัน (สุวรรณา เกรียงไกรเพ็ชร, 2514: 7-10) จากการศึกษานิทานพื้นบ้านเวียดนามทั้งหมด 29 เรื่อง ผู้ศึกษาพบแนวคิดที่ปรากฏ 2 ด้าน ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต และแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ดังรายละเอียดที่จะได้กล่าวต่อไปนี้

8.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

การดำเนินชีวิตถือเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์ทุกคนพึงมี การดำเนินชีวิตของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสภาพสังคม การอบรมเลี้ยงดู การสั่งสอน และปัจจัยต่าง ๆ ที่หล่อหลอมให้บุคคลเหล่านั้นมีแนวทางในการดำเนินชีวิต สามารถดำเนินชีวิตในแต่ละวันอย่างมีความสุข แม้จะมีปัญหาเข้ามาในชีวิตก็สามารถแก้ไข และผ่านพ้นไปได้ด้วยดี โดยแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม ได้แก่ ความไม่ประมาทและมีสติ และความขยันหมั่นเพียร ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าคนเวียดนามเป็นคนที่ใช้ชีวิตอย่างมีสติ ทำอะไรอย่างระมัดระวังและไม่ประมาทอยู่เสมอ นอกจากนี้ ยังแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามยังสะท้อนให้เห็นว่าคนเวียดนามนั้น มีอุปนิสัยที่ขยันขันแข็งในการทำงาน หรือทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด และคนเวียดนามยังมีความอดทนต่อความยากลำบากต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

8.1.1.1 ความไม่ประมาทและมีสติ

ความไม่ประมาท หมายถึง การมีสติอยู่กับตัวเสมอ ไม่ว่าจะคิด จะพูด จะทำสิ่งใด ๆ ไม่ตกไปในทางเสื่อม และยอมพลาดโอกาสในการทำความดี ตระหนักถึงหน้าที่อยู่เสมอ (สุภีร์ ทุมทอง, 2559: 12) ดังนั้น ไม่ว่าจะกำลังจะทำอะไรก็ควรมีสติอยู่เสมอเพื่อจะไม่ให้สูญเสียของสำคัญ เพราะความประมาท และขาดสติของตนเอง จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า มีนิทานพื้นบ้านเวียดนามที่ปรากฏแนวคิดด้านความไม่ประมาทและมีสติรู้จักใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา ทั้งหมด 7 เรื่อง ได้แก่ หน้าไม้วิเศษ ปูซาจาง ดินแดนสุขาวดี เมล็ดแดงโม ทะเลชั่วคืน นักรบวิเศษ และพระราชวังเกลียว

ยกตัวอย่างเรื่อง ปูซาจาง

ทุกๆเช้า นายพรานซาจางจะออกจากกระท่อมหลังคามุงฟางรีบรุดเข้าป่าพร้อมด้วยคันธนูและลูกศร เขาจะกลับมาบ้านในยามดึกพร้อมกับสัตว์ที่ล่าได้เมื่อตอนกลางวัน วันหนึ่งซาจางบังเอิญเดินผ่านศาลเจ้าซึ่งมีงูใหญ่สีดำลายจุดขาวสองตัวนอนผิงแดดอยู่ เมื่อสำรวจดูเขาจึงรู้ว่านั่นคืองูเทพ เขาได้ช่วยเหลืองูดำทั้งสองที่กำลังถูกงูตัวใหญ่กว่าทำร้ายและได้ฝังศพงูดำตัวแรกที่ถูกกัดตายไว้หลังศาลเจ้า คิณนี้วิญญูณภูตปรากฏร่างต่อหน้าซาจางและมอบไข่มุกสีขาวให้ซึ่งไข่มุกนั้นหากอมไว้ในปากจะทำให้ซาจางเข้าใจภาษาสัตว์ต่างๆได้ ซาจางเล่าเรื่องทั้งหมดพร้อมกับหยิบไข่มุกพิเศษให้พระราชาดู พระราชาเห็นว่าไข่มุกนี้คงจะมีประโยชน์แก่ประชาชนจึงให้ซาจางอยู่ใกล้ชิดเพื่อให้คำปรึกษาและให้เล่าเรื่องต่างๆที่ได้ยินมา เข้าตูลูในฤดูใบไม้ผลิ พระราชาเล่นเรื่องไปกับซาจาง ทันใดนั้นซาจางได้เห็นปลาหมึกตัวหนึ่งว่ายตามเรือของพระราชาร้องเพลงอย่างสนุกสนาน ภาพปลาหมึกร้องเพลงคำพูดคำว่ายตามจังหวะเพลงและคลื่นทำให้ซาจางอดหัวเราะไม่ได้ ขณะที่เขาหัวเราะไข่มุกก็หลุดจากปากตกลงไปในน้ำ ซาจางเสียอย่างยิ่งแต่พระราชายพยายามแก้สถานการณ์โดยทำเครื่องหมายบริเวณที่ไข่มุกตกและให้นักดำน้ำที่เก่งที่สุดมางมหา ทว่าพยายามเท่าไรก็ไม่เป็นผล ซาจางเสียใจมาก คิดถึงไข่มุกที่หายไปทั้งวันทั้งคืน เขาร้องไห้ไม่หยุด เสียตายของรักที่เรียกกลับคืนมาไม่ได้ ซาจางตายไปโดยไม่เคยกลับมามีสติดังเดิม และเขาขอร้องให้ฝังศพของเขาไว้ตรงที่ทรัพย์สมบัติของเขาถูกพรากไป

(สุนทร โคตรบรรเทา, แปล, 2558: 55-58)

นิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้นำเสนอแนวคิดเรื่อง “การกระทำโดยประมาทที่ไม่ดูแลรักษาสมบัติให้ดีจนต้องสูญเสียสมบัติไป” โดยตัวละคร “ซาจาง” ได้ต้องสูญเสียสมบัติชิ้นสำคัญไป ซึ่งเป็นผลมาจากความประมาทของซาจางที่ไม่ทำอะไรไม่ระมัดระวังจนต้องมานั่งเสียใจจนเสียดายยามที่

สูญเสียสมบัติชิ้นนั้นไปแบบไม่มีทางได้คืน ดังนั้น ไม่ว่าจะทำอะไร เราควรมีสติและไม่ประมาทเพื่อที่ไม่เป็นอย่าง ซาจางที่ไม่สูญเสียสมบัติ เพราะความประมาทจนสุดท้ายก็เสียชีวิต

8.1.1.2 ความขยันหมั่นเพียร

ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามในการทำหน้าที่การงานอย่างแข็งขัน อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค หรือความยากลำบาก และกล้าเผชิญหน้ากับอุปสรรค นอกจากนี้ความขยันหมั่นเพียรต้องควบคู่กับการใช้ปัญญาแก้ปัญหาจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2528: 131) โดยความขยันหมั่นเพียรถือเป็นลักษณะนิสัยอย่างหนึ่งของคนเวียดนามที่มีติดตัวมาก่อนที่จะตกอยู่ใต้การปกครองของประเทศจีน เนื่องจาก ประเทศเวียดนามเคยตกอยู่ภาวะสงครามมาช่วงหนึ่งทำให้คนเวียดนามประสบกับความลำบากในช่วงสงครามอย่างมาก ดังนั้น คนเวียดนามจึงต้องพยายามต่อสู้ดิ้นรนเอาชีวิตรอด และขยันทำงานเพื่อปากท้องของตนเองกับครอบครัว ซึ่งความขยันหมั่นเพียรนี้ ก็ถือทอดต่อกันมาจนถึงคนเวียดนามในปัจจุบันที่ยังคงขยันทำงานเหมือนในอดีต (อาสา อินทวิชัย, 2562) จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า มีนิทานพื้นบ้านเวียดนามที่ปรากฏแนวคิดด้านความขยันหมั่นเพียร โดยมีทั้งการขยันทำงาน หรือทำหน้าที่ของตนเอง เพื่อจะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งใจไว้ และอดทน ไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตาของตนเอง ทั้งหมด 7 เรื่อง ได้แก่ ไททองคำ เหวียนก๊กกับนักร้องสาว เด็กลูกมะพร้าว ตำนานภูห้ายอด ต้นกำเนิดของขนมบ๊วยส้มและบ๊วยจิง การเดินทาง และหงส์วิเศษ

ยกตัวอย่างเรื่อง ไททองคำ

ครั้งหนึ่ง มีชวานายากจนใช้ชีวิตเรียบง่ายสงบกับภรรยาอยู่ในชนบท ทุกเช้าเมื่อพระอาทิตย์ขึ้น เขาจะออกไปทำที่ทุ่งนาและไถนาไปจนกระทั่งพระอาทิตย์ตกดิน เช้าวันหนึ่ง เท้าของเขาไปกระทบบางอย่างที่แข็งมากขณะขุดดินอยู่ในทุ่งนาและเขาก็พบไหดินหนักมากใบหนึ่ง เมื่อเปิดดูว่ามีอะไรข้างใน ก็พบว่าข้างในมีเหรียญทองคำจำนวนมากอยู่ในไห เขาว่างกลับไปวัดที่เดิมและฝังไว้ดังเดิม เมื่อชวานาถึงบ้านก็เล่าเรื่องให้ภรรยาฟัง นางโกรธมากที่ชวานาฝังไหไว้เหมือนเดิมแต่ชวานากลับไม่รู้สึกเสียตายแม้แต่หน่อย ขณะที่ชวานากับภรรยากำลังเถียงกันอยู่นั้น โจรสองคนที่ซ่อนตัวอยู่นอกกระท่อมแอบได้ยินบทสนทนา นี้ โจรทั้งสองจึงไปขุดหาไหตามที่ชวานาพูด สิ่งที่โจรทั้งสองพบอยู่ภายในไหคือทองคำจำนวนมากและไม่มีเหรียญทองแม้แต่เหรียญเดียวจึงโยนไหทิ้ง โจรทั้งสองหมายคิดแก้แค้นชวานาผู้นำสงสารจึงได้นำไหกลับไปฝังไว้ที่เดิม หวังให้งูกัดชวานาแต่ชวานากลับไม่สนใจไหแม้แต่หน่อยทำให้โจรทั้งสองกลัวว่าแผนการของพวกตนจะไม่สำเร็จจึงไปขุดเอาไหจากทุ่งนาแล้วนำไปตั้งไว้ที่บ้านใดหน้ากระท่อมชวานา เช้าวันต่อมา ชวานาพบไหตั้งอยู่ตรงบันได เขาจึงเรียกให้ภรรยามาดู

สิ่งที่อยู่ในใจคือเหรียญทองคำมากมายที่ร่วงลงมารวกับสายน้ำ ส่วนโจรทั้งสองรู้ว่าแผนของตนถูกเทพเจ้าแก๊งจับหนีไป ตอนนี้ชวานากับภรรยา มั่งคั่งขึ้น ฝ่ายภรรยาแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าสวยงามและเยอหยิ่งเหนือผู้อื่น แต่ความร่ำรวยไม่ได้ทำให้ชวานาเปลี่ยนไป เขายังคงมุ่งมั่นทำงานหนักตามวิถีชีวิตแบบเดิมจนถึงวันตาย

(สุนทร โคตรบรรเทา, แปล, 2558: 59-61)

นิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้นำเสนอแนวคิดเรื่อง การทำงานของตนเองอย่างแข็งขันแข็งและอดทน โดยไม่ยึดติดกับทรัพย์สินเงินทอง เหมือนดังตัวละคร “ชวานา” เป็นตัวละครที่ขยันขันแข็งตั้งใจทำงานตั้งแต่เข้าจรวดเย็น แม้งานที่ทำจะเป็นงานหนักแต่ชวานายังคงขยันทำงานต่อไปเรื่อยๆ และรู้จักพอใจในสิ่งที่ตนเองมี แม้ว่าชวานาจะพบไปทองคำเงินมีฐานะร่ำรวยแต่ชวานาก็ไม่สนใจเงินทองที่ตนพบ ชวานายังคงทำงานไถนาตั้งแต่เข้าจรวดเย็นตามวิถีชีวิตแบบเดิมโดยไม่คิดเปลี่ยนแปลงซึ่งถือเป็นการกระทำที่ดี ที่ควรกระทำ และดูไว้เป็นแบบอย่าง เพราะหากวันใดที่เราใช้เงินทองโดยไม่รู้จักหาเพิ่ม ในอนาคตเราก็จะลำบากยิ่งกว่าสมัยที่ยังไม่มีอะไร

8.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

คุณธรรม หมายถึง หลักที่มนุษย์ถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เป็นหลักของความดีงาม ความถูกต้อง ที่แสดงผ่านการกระทำทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ (ไกรฤกษ์ ศีลาคม, 2557: 7) ส่วนจริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติที่ดีงาม เป็นกฎเกณฑ์ความประพฤติของมนุษย์ ทำให้มนุษย์รู้จักแยกแยะความถูก ผิด ควร ไม่ควร สอดคล้องกับหลักศีลธรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เพื่อความสงบสุขแก่ตนเองและผู้อื่น และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (ไกรฤกษ์ ศีลาคม, 2557: 3-5) ดังนั้นคุณธรรม จริยธรรม จึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจไม่ให้มนุษย์ประพฤติตนในทางที่ผิด และทำให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติ และไร้ซึ่งปัญหา

คุณธรรม จริยธรรมที่คนเวียดนามนำมาช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจให้กระทำแต่ความดี และเป็นหลักในการดำเนินชีวิตนั้น ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า และพุทธศาสนา ที่แผ่กระจายสู่ประเทศเวียดนามในสมัยที่ตกอยู่ใต้อาณานิคมของประเทศจีน โดยลัทธิขงจื้อ คือ วิธีแห่งคุณธรรมที่ขงจื้อให้ความสำคัญ ได้แก่ ความรัก ความชอบธรรม ความเหมาะสม และความฉลาด ซึ่งเป็นวิถีที่มนุษย์พึงแสวงหา และเน้นความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมของตนเอง (ปานทิพย์ ศุภนคร, 2535: 11-12) ลัทธิเต๋า คือ ต้นกำเนิดของทุกสรรพสิ่ง และเป็นจุดหมายที่ทุกสิ่งจะกลับไปหรือผู้เลี้ยงดูและโอบอุ้มทุกสรรพสิ่ง และเชื่อว่าทุกสรรพสิ่งไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิต หรือไม่มีชีวิต ล้วนมี

วิญญาณเหมือนกัน (ปานทิพย์ ศุภนคร, 2535: 43-45) ส่วนพุทธศาสนา คือ หลักแห่งโพธิสัตว์ภูมิ อันหมายถึง ลัทธิธรรมที่รวมหลักธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโลก ชีวิต ทางดำเนินชีวิต และจุดหมายปลายทางของชีวิต (วศิน อินทสระ, 2532: 1) ทั้งนี้คนเวียดนามได้นำหลักคำสอนของศาสนาทั้งสามมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม ได้แก่ ความกตัญญูตเวที ความรักใคร่ปกป้องต่อระหว่างพี่น้อง ความรักใคร่ระหว่างสามภริยา ความสัมพันธ์ระหว่างมิตรกับมิตร และความละเอียดต่อความชั่ว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

8.1.2.1 ความกตัญญูตเวที

ความกตัญญูตเวที เป็นหลักคุณธรรม “ลิ” คือหลักคุณธรรมพื้นฐานของลัทธิขงจื้อ โดยหลักคุณธรรมนี้เป็นสิ่งที่ให้การศึกษาแก่จิตใจมนุษย์ หรือให้การหล่อเลี้ยงจิตใจให้เจริญเติบโต เช่น พิธีกรรมทางศาสนา พิธีบูชาบรรพบุรุษ ล้วนทำให้จิตใจผู้ทำพิธีดีขึ้นในแง่ที่ทำให้เกิดความรู้สึกกตัญญูต่อบรรพบุรุษ (ปานทิพย์ ศุภนคร, 2535: 30) ในประเทศเวียดนามจึงเกิดพิธีกรรมบูชาบรรพบุรุษเพื่อแสดงออกถึงความกตัญญูและเคารพต่อบรรพบุรุษ (วิภาวี อัครบวร และวรรณพรพรชศรณัฏริยะเกษม, 2558: 30) จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า นิทานพื้นบ้านเวียดนามที่ปรากฏแนวคิดเกี่ยวกับความกตัญญูตเวทีทั้งหมด 2 เรื่อง ได้แก่ ขนมฟ้าขนมดิน และคณะทูต

ยกตัวอย่างเรื่อง ขนมฟ้าขนมดิน

นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานที่เล่าเรื่องราวของราชาหุงห่องที่สองสมัยที่ยังเป็นเจ้าชายเหลียว วันหนึ่งราชาหุงห่องที่หนึ่งได้มอบบททดสอบแก่โอรสทุกพระองค์โดยให้โอรสทำอาหารพิเศษมาคนละหนึ่งอย่างสำหรับบูชาศาลบรรพชนในวันปีใหม่ และทรงตำริว่าอาหารจานนั้นต้องแสดงถึงความเคารพนับถือและความกตัญญูอย่างลึกซึ้ง เจ้าชายเหลียวที่ทรงพำนักอยู่ชนบทได้นั่งมองทุ่งข้าวตลอดเข้าวันนั้น จนเพียงพระองค์ก็เกิดความคิด พระองค์ทำขนมจากข้าวเหนียวที่เป็นอาหารหลักของประชาชน ซึ่งสามารถให้ความสุขแม้กระทั่งครอบครัวที่ยากไร้ที่สุดในประเทศ และทำขนมเป็นรูปสี่เหลี่ยมเพื่อแทนแม่ธรณีและธัญพืชทุกชนิดที่งอกงาม ทรงใส่ไส้ขนมด้วยถั่วเขียวบดปนกับหัวหอมอันแสดงถึงของกำนัลอย่างอื่นจากแผ่นดิน ขนมคือขนมแผ่นดิน ระหว่างที่ขนมแผ่นดินกำลังต้มอยู่นั้น เจ้าชายเหลียวก็นั่งข้าวเหนียวเพื่อบดเป็นแป้ง และปั้นแป้งนั้นเป็นรูปวงกลมหมายถึงสวรรค์ รุ่งเช้าเจ้าชายเหลียวสวมชุดยาวสีขาวสะอาด นำขนมไปพระราชวังเพื่อไหว้ศาลบรรพชน หลังเสร็จพิธีบวงสรวงบรรพชน พระโอรสแต่ละองค์ก็นำอาหารของตนมาให้พระราชาราชิม พระราชาราชิมอาหารพร้อมกับสอบถามรายละเอียดการปรุงทุก ๆ อย่าง หลังจากนั้นหนึ่งเดือน เจ้าชายเหลียวก็ถูก

เรียกเข้าวัง พระราชาตรัสว่า เจ้าชายทรงมีจิตใจกตัญญูเคารพสักการะบรรพบุรุษ มีจิตใจเมตตาและ
ปรีชาสามารถพอที่จะปกครองแผ่นดิน พระองค์จึงขอมอบราชบัลลังก์ให้ และเจ้าชายเหลียวก็กลายมา
เป็นราชาหุงห่องที่สอง

(รวีวาร เกษมสุข, แปล, 2545: 61-68)

นิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้นำเสนอแนวคิดเรื่อง ความกตัญญูต่อแผ่นดินเกิด กตัญญู
ต่อธรรมชาติและทวยเทพ และกตัญญูต่อบรรพบุรุษ โดยคนเวียดนามนั้นได้นำเอาแนวคิดเรื่องการ
บูชาบรรพบุรุษเพื่อแสดงความกตัญญูของขงจื้อมาปรับใช้ (ปานทิพย์ ศุภนคร, 2535: 16) ผสมผสาน
กับแนวคิดของลัทธิเต๋าเรื่องการเคารพและให้ความสำคัญต่อธรรมชาติ (ปานทิพย์ ศุภนคร, 2535:
43-45) จึงได้เกิดแนวคิดเรื่องความกตัญญูต่อธรรมชาติและแผ่นดินขึ้น ทั้งนี้ประเทศเวียดนามเป็น
ประเทศเกษตรกรรม เนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ทำให้พื้นดินอุดมสมบูรณ์
เหมาะแก่การเพาะปลูก ดังนั้นคนเวียดนามจึงทำอาชีพเพาะปลูกเป็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะทางภาคใต้
ของเวียดนามที่เป็นแหล่งเพาะปลูกขนาดใหญ่ และมีความสำคัญต่อประเทศอย่างมาก (วิภาวี
อัศววรร และวรรณพรพรรณ ตรียะเกษม, 2558: 15) นิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้จึงต้องการ
ปลูกฝังให้คนเห็นความสำคัญของธรรมชาติตามหลักคำสอนของลัทธิเต๋าที่สอนให้เคารพและให้
ความสำคัญกับธรรมชาติ และเมื่อรวมเข้ากับหลักคำสอนเรื่องการบูชาบรรพบุรุษ ทำให้เกิดการบูชา
ธรรมชาติและทวยเทพควบคู่ไปกับการบูชาบรรพบุรุษ โดยจะเห็นได้จากการกระทำของเจ้าชาย
เหลียวแสดงความกตัญญูต่อแผ่นดินเกิด และกตัญญูต่อธรรมชาติผ่านขนมที่พระองค์ทรงทำขึ้นด้วย
พระองค์เอง ซึ่งขนมแผ่นดิน ขนมฟ้านั้น เป็นขนมที่แสดงออกถึงความรู้สึกสำนึกบุญคุณต่อบรรพบุรุษ
และสำนึกบุญคุณต่อพระแม่ธรณีที่ทรงดูแลแผ่นดิน ให้พืชผลเจริญงอกงาม ทำให้ประชาชนต่างอยู่
อย่างสงบสุขและไม่อดอยากหิวโหย ดังนั้นขนมฟ้าขนมดินจึงกลายเป็นขนมที่ใช้ถวายบูชาบรรพบุรุษใน
วันตรุษญวน หรือวันปีใหม่ของชาวเวียดนาม เพื่อแสดงออกถึงความกตัญญู และขอบคุณต่อ
บรรพบุรุษที่ช่วยดูแลลูกหลานมาตลอดปี เพราะคนเวียดนามเชื่อว่า วิญญาณบรรพบุรุษจะคอยอยู่
ปกป้องลูกหลานให้อยู่รอดปลอดภัย ไม่มีภัยอันตรายเข้ามาใกล้ตลอดทั้งปีที่ผ่านมา (วิภาวี อัศววรร
และวรรณพรพรรณ ตรียะเกษม, 2558: 30)

8.1.2.2 ความรักใคร่ปรองดองระหว่างพี่น้อง

ความรักใคร่ปรองดองระหว่างพี่น้อง เป็นหนึ่งในหลักแนวคิดสำคัญของขงจื้อ โดย
ครอบครัวนั้นเป็นหน่วยแรกที่สามารถเอื้ออำนวยโอกาสให้คนสามารถฝึกคุณธรรม โดยเริ่มจากการรัก
บิดามารดา ซึ่งเป็นความรักที่ธรรมชาติที่สุด และรักพี่น้องร่วมครอบครัวเดียวกัน เมื่อสามารถมี

ความรักต่อบิตามารดาและพี่น้อง ย่อมสามารถรักเพื่อนมนุษย์คนอื่นได้ (ปานทิพย์ ศุภนคร, 2535: 10) ในประเทศเวียดนามนั้น พี่น้องจะอาศัยอยู่ร่วมกันด้วยความรักและสามัคคี และต้องคอยช่วยเหลือ ดูแล ปกป้องซึ่งกันและกันยามที่เดือดร้อน โดยไม่ทอดทิ้งกัน (Nguyễn Thái Hợp O.P, 2540: 97) จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า มีนิทานพื้นบ้านเวียดนามที่แสดงถึงแนวคิดเกี่ยวกับความรัก ใคร่ปรองดองระหว่างพี่น้องที่ต้องคอยดูแล และช่วยเหลือกันและกัน ทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่ ต้นพลูกับต้นหมาก ความเสียสละของน้องชาย และตามหาแม่

ยกตัวอย่างเรื่อง ความเสียสละของน้องชาย

ชายผู้หนึ่งซึ่งมีลูกชายสองคนเกิดเสียชีวิตลงกระทันหันโดยไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ ชายผู้เป็นพี่ชายยึดทรัพย์สมบัติทั้งหมดเป็นของตน ปล่อยให้บาผู้เป็นน้องชายอาศัยอยู่ในกระท่อมนาสังเวชนที่ดินแห้งแล้งผืนหนึ่ง บาใช้เวลาส่วนใหญ่ทำงานและไถนาให้ชาย เขาได้รางวัลเป็นการใช้ควายและคันไถของพี่ชายไถนาแปลงน้อยของตน ที่นาของพี่ชายเขางอกงามขึ้นทุกวัน ในขณะที่นาของคณน้องออกดอกผลน้อยนัก บาจึงต้องใช้ชีวิตอยู่ด้วยความยากลำบาก แม้ว่าชายจะไม่ยุติธรรมและโหดร้ายกับน้องชายของตน แต่เขาก็กลับมีใจกรุณาและเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนฝูงอย่างที่สุด เขาต้อนรับคนเหล่านั้นอย่างหรรษา ช่วยเหลือทุกอย่างทุกโอกาส หากเพื่อนคนใดประสบปัญหาที่แน่ใจว่าถ้าได้เคาะประตูบ้านของชายแล้วจะไม่ผิดหวัง ชายเองก็ถึงขั้นคาดหวังให้มีคนมาขอร้องเขาด้วย ชายแต่งงานกับหญิงจิตใจดี และมีเหตุผล นางไม่เห็นด้วยกับความประพฤติของเขาต่อน้องชาย วันหนึ่งภรรยาของชายได้บอกกับชายว่าตนได้ดีชายขอทานจนตายแล้วเอาไปซ่อนไว้ในสวน ชายตกใจมากและเดินไปหาเพื่อนที่รักมากคนหนึ่งด้วยความมั่นใจและความหวังเต็มเปี่ยม เพื่อนคนนั้นเปิดประตูรับด้วยรอยยิ้มเบิกบาน แต่พอชายอธิบายว่าเกิดอะไรขึ้นและขอความช่วยเหลือ เพื่อนคนนั้นพลันเปลี่ยนท่าที กล่าวขอโทษว่าเขาแก่เกินไป อ่อนแอเกินไป และไม่รู้วิธีแบกของหนัก ไปก็มีแต่จะกิดขวาง และเหตุผลอื่นๆ อีกมากมาย ชายจึงไปหาเพื่อนอีกคนหนึ่งและเล่าเรื่องทั้งหมดให้เพื่อนฟัง แต่อนิจจา เพื่อนคนนี้ก็มิมีเหตุผลที่ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือได้ ชายไปเคาะประตูบ้านอื่นๆ อย่างสุญเปล่า เมื่อกลับถึงบ้าน ภรรยาของชายจึงแนะนำให้เขาไปขอความช่วยเหลือจากบา เมื่อรู้ความจริง บาก็แสดงให้เห็นว่าตนเป็นน้องชายที่น่ารักและอุทิศตนที่สุด เขาเสนอความช่วยเหลือโดยไม่ลังเลใจแม้แต่วันทีเดียว เช้าวันต่อมาชายและภรรยาถูกเรียกไปยังบ้านขุนนาง บาก็ถูกเรียกไปด้วยเช่นกัน เมื่อมาถึงที่นั่น ชายพบเพื่อนทั้งหมดที่ไปขอความช่วยเหลือไว้ ทุกคนชี้นิ้วกล่าวหาคนทั้งสองและบอกเล่าคำให้การของตน ทุกคนจึงไปขุดหลุมศพ แต่พวกเขากลับต้องประหลาดใจอย่างยิ่งเมื่อมีควันเสื่อคล้อออก แทนที่จะเป็นศพขอทาน กลับเป็นซากสุนัขสีดำตัวหนึ่งแทน ขุนนางขมวดคิ้ว เหล่าผู้กล่าวหาไม่อาจซ่อนความแค้นได้ ครั้นแล้วภรรยาของชายก็คุกเข่าต่อหน้าขุนนางและเล่าเรื่องทั้งหมดให้ขุนนางฟังว่า เรื่องทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่นางทำเพื่อ

พิสูจน์ให้เห็นว่าความรักของพี่กับน้องนั้นลึกซึ้งและศักดิ์สิทธิ์ เพื่อนแต่ละคนของชายถูกเขียนหัวสลับครั้ง และไม้อาจหวังจะมองเห็นชายได้อีกต่อไป ตั้งแต่นั้นมา ชายกับบาก็อยู่ด้วยกันเหมือนพี่น้องจริงๆ แบ่งปันทุกข์สุขซึ่งกันและกัน ภรรยาที่ติของชายพอใจอย่างยิ่ง เพราะกลอุบายอันชาญฉลาดของนางได้นำพวกเขามาอยู่รวมกันอีกครั้ง

(สุนทร โคตรบรรเทา, แปล, 2558: 87-91)

นิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้นำเสนอแนวคิดเรื่อง “เลือดข้นกว่าน้ำ” หมายถึงครอบครัว ญาติพี่น้องย่อมมีความสำคัญมากกว่าเพื่อน โดยตัวละคร “ชาย” นั้นเป็นตัวละครที่ให้ความสำคัญเพื่อน และยินดีให้ความช่วยเหลือเพื่อนมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับน้องชายอย่าง “บา” แต่ท้ายที่สุดชายก็รู้ว่าคนที่เขาควรให้ความสำคัญมากที่สุดไม่ใช่เพื่อนแต่เป็นบาที่เป็นน้องชายแท้ ๆ ของตนเอง เพราะไม่ว่าเมื่อไร ไม่ว่าจะเดือดร้อนอะไร พี่น้องย่อมไม่ทอดทิ้งกันและยินดีช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ต่างจากเพื่อนที่สามารถทอดทิ้งกันได้ยามเจอเรื่องเดือดร้อนที่ยากจะแก้ไข ดังนั้นนิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้จึงต้องการสอนให้คนเวียดนามให้ความสำคัญกับพี่น้องมากกว่าเพื่อน เหมือนดังคำสอนของลัทธิขงจื๊อ ในหลักคุณธรรม “เอ็น” ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักคุณธรรมสำคัญของลัทธิขงจื๊อ โดยหลักคุณธรรม “เอ็น” หมายถึง ความรัก ความเมตตา และเป็นคุณธรรมทางสังคม (ปานทิพย์ ศุภนคร, 2535: 7)

8.1.2.3 ความรักไคร่ระหว่างสามีภรรยา

ความรักไคร่ระหว่างสามีภรรยา หมายถึง สามีที่ดีพึงมีความปรารถนาดีต่อภรรยาโดยปฏิบัติต่อภรรยาในลักษณะที่เอาใจของภรรยาใส่ใจตนเอง กล่าวคือ ถ้าภรรยาต้องการให้สามีปฏิบัติอย่างไรกับตน ภรรยาก็ต้องปฏิบัติต่อสามีในลักษณะเดียวกัน (ปานทิพย์ ศุภนคร, 2535: 8) โดยคนเวียดนามนั้น เมื่อแต่งงานกันแล้ว สามีภรรยาต่างให้ความสำคัญเรื่องความซื่อสัตย์เป็นอย่างมาก ทำให้คู่แต่งงานของคนเวียดนามต่างไม่มีปัญหาเรื่องการนอกใจ และอยู่ด้วยกันอย่างสามัคคี ทั้งนี้สามีจะมีหน้าที่ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ส่วนภรรยาจะมีหน้าที่ดูแลเรื่องภายในบ้านและอบรมสั่งสอนลูก (Le Ngoc Van, 2560: 33) จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า มีนิทานพื้นบ้านเวียดนามที่แสดงแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ทั้งหมด 2 เรื่อง ได้แก่ บุง และภาพนางอัปสร

ยกตัวอย่างเรื่อง ยุง

หรีอกเต็ม ชาวนาผู้เจียมตัวได้แต่งงานกับหญิงสาวที่ต่างยากจนแต่สุขภาพแข็งแรง สามีนานาปลูกข้าวและมีไร่เล็ก ๆ ปลูกต้นหม่อน ส่วนภรรยาที่เลี้ยงตัวไหม แต่ทว่าหญิงสาวเป็นคนไม่ซื่อสัตย์ เกียจคร้าน ฝืนถึงความฟุ้งเฟ้อและความสุข แต่นางฉลาดพอจะซ่อนความฝืนไม่ให้สามีรู้ แน่ใจว่าความรักของหรีอกเต็มเป็นของจริง เขาคิดว่าภรรยาตนพอใจกับโชคชะตาของนางและมีความสุขกับงานประจำวัน ทว่าวันหนึ่งหญิงสาวกลับเสียชีวิตกะทันหัน หรีอกเต็มเศร้าโศกเสียใจมาจนไม่อาจไปจากศพของภรรยาและขัดขวางไม่ให้ทำพิธีฝังศพ เขาขายทรัพย์สินสมบัติทั้งหมด และลงเรือสำเภาร่วมกับโจรสลัด วันหนึ่งเขาพบกับเทพโอสถ หรีอกเต็มขอให้เทพโอสถช่วยชุบชีวิตภรรยา เทพโอสถจึงให้หรีอกเต็มหยุดเลือดสามหยดลงบนศพของหญิงสาว ทันใดนั้นนางก็ลืมตาตื่น หรีอกเต็มพาเธอกลับบ้านทั้งคือด้วยความปรารถนาจะกลับบ้านเกิดเมืองนอนพร้อมภรรยา วันหนึ่งในระหว่างที่แวะซื้อเสบียง หญิงสาวได้พบกับพ่อค้าที่ร่ำรวยจากนั้นนางก็ตัดสินใจลงเรือไปกับพ่อค้า ส่วนหรีอกเต็มก็เที่ยวค้นหาภรรยาตลอดทั้งเดือน ก่อนจะพบนางบนเรือของพ่อค้า หญิงสาวปฏิเสธที่จะกลับบ้านกับหรีอกเต็ม ทำให้เขาได้เห็นตัวตนที่แท้จริงของนาง และความรักที่มีต่อนางก็หมดไป เขาไม่ต้องการนางกลับคืนอีกต่อไปแล้ว จึงขอเลือดสามหยดคืน เมื่อหญิงสาวคืนเลือดสามหยดแก่สามี นางก็เริ่มหน้าซีดและสิ้นใจทันที

(สุนทร โคตรบรรเทา, แปล, 2558:42-44)

นิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้เสนอแนวคิดเรื่อง “คู่ครองที่ดีควรซื่อสัตย์ต่อกัน” โดยตัวละคร “หรีอกเต็ม” ได้แสดงถึงการเป็นสามีที่ซื่อสัตย์ต่อภรรยาเพียงคนเดียว ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ดีที่สามีที่ดีควรกระทำต่อชีวิตคู่ แต่ “หญิงสาว” ผู้เป็นภรรยาของหรีอกเต็มกลับไม่ซื่อสัตย์ต่อสามี นอกใจไปหาชายอื่นที่ฐานะที่กว่าสามีของตน เพื่อจะใช้ชีวิตอย่างสุขสบาย โดยไม่สนใจความรู้สึกของสามีที่อยู่ร่วมกันมานานแม้แต่น้อย สุดท้ายหญิงสาวก็ต้องพบจุดจบ เพราะความไม่ซื่อสัตย์ของตนเอง ดังนั้นนิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้จึงต้องการสอนให้สามีภรรยาให้ความสำคัญเรื่องความซื่อสัตย์ต่อกัน ชีวิตคู่จะได้ราบรื่นและมีแต่ความสุข

8.1.2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างมิตรกับมิตร

มิตรภาพ คือ ความผูกพันระหว่างคนสองคนหรือมากกว่านั้น โดยมีบุคลิกภาพ หรืออุดมคติของชีวิตแบบเดียวกัน ต้องเคารพซึ่งกันและกัน มีความจริงใจ เห็นอกเห็นใจ และคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในประเทศเวียดนามนั้นมิตรภาพเป็นสิ่งสำคัญ และสามารถพบเจอได้ทั่วไปทั้งใน

ประวัติศาสตร์ และบทกวี (Ha Chi, 2560) จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า มีนิทานพื้นบ้านเวียดนามเพียง 1 เรื่อง ที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดเรื่องมิตรภาพ คือ มิตรภาพอันสูงส่ง

ยกตัวอย่างเรื่อง มิตรภาพอันสูงส่ง ซึ่งมีเนื้อเรื่องดังนี้

เตื่องเหลเป็นบัณฑิตยากจน ต้องทำงานหนักเหมือนกรรมกรเพื่อหาเงินเรียนหนังสือ ตรงข้ามกับลิวบิณูเพื่อนของเขาที่ได้รับมรดกก้อนหนึ่งและมีฐานะค่อนข้างดี เมื่อลิวบิณูทราบว่าเตื่องเหลเรียนหนังสืออย่างยากลำบาก เขาจึงชวนเตื่องเหลไปอยู่ที่บ้าน นับแต่นั้น เพื่อนทั้งสองแบ่งปันอาหารและอ่านหนังสือได้แสงตะเกียงดวงเดียวกัน เตื่องเหลรู้ว่าตัวเองยากจนและลำบาก จึงอุตสาหะอ่านหนังสือจนดึกตื่นทุกคืน ต่างจากลิวบิณูที่เชื่อมั่นในความมั่งคั่งร่ำรวยจึงไม่ค่อยอ่านหนังสือ เมื่อถึงเวลาสอบ เตื่องเหลสามารถสอบผ่านจนได้เป็นขุนนาง ส่วนลิวบิณูสอบตก ลิวบิณูผู้มั่งคั่งกลับถึงบ้านอย่างหมดกำลังใจ และหันไปใช้จ่ายทรัพย์สินสมบัติอย่างสุรุ่ยสุร่ายแทนที่จะอ่านหนังสือ เมื่อเขาไปสอบอีกครั้ง เขาก็สอบตกเช่นเดิม ลิวบิณูต้องกล้ำกลืนความหยิ่งยโสของตนและเดินทางไปพึ่งเตื่องเหล ทว่าเตื่องเหลกลับไม่ต้อนรับ และขับไล่เขาออกไป ทำให้ลิวบิณูต้องแบกห่อสมบัติที่เหลือน้อยนิดไปเรื่อยอย่างอ่อนล้า คิณนั้นลิวบิณูได้พักอยู่ที่โรงเตี๊ยมเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ได้รู้จักกับหญิงสาวหน้าตาสดสวยชื่อเจิวลิ่ง เธอรับฟังที่ลิวบิณูเล่าอย่างเห็นอกเห็นใจพร้อมทั้งให้กำลังใจเขาให้ลองพยายามอีกครั้ง เมื่อลิวบิณูเป็นอิสระจากความเย้ายวนของทรัพย์สินเงินทอง เขาก็อุทิศตนอ่านหนังสืออย่างหนักจนสามารถสอบผ่านและได้เป็นขุนนาง หลายปีผ่านไปลิวบิณูได้ไปเยี่ยมเตื่องเหลขณะไปปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งคราวนี้เตื่องเหลต้อนรับเพื่อนด้วยความเต็มใจ ระหว่างที่กำลังสนทนา ผู้หญิงคนหนึ่งก็เดินเข้ามาพร้อมรอยยิ้ม ซึ่งผู้หญิงคนนั้นคือเจิวลิ่ง เตื่องเหลจึงอธิบายให้เพื่อนเข้าใจว่าหากตัวเตื่องเหลช่วยเหลือลิวบิณูอย่างเปิดเผย ก็จะทำให้ลิวบิณูไม่เปลี่ยนพฤติกรรม ดังนั้นเขาจึงส่งภรรยาไปให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือจนกระทั่งเพื่อนสอบผ่าน

(สุนทร โคตรบรรเทา, แปล, 2558: 85-86)

นิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้นำเสนอแนวคิดเรื่อง คุณค่าของมิตรภาพไม่ว่าเพื่อนจะลำบาก หรือมีปัญหาอะไร ก็จะทำให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มใจ และในเวลาที่เป็นเพื่อนทำผิดก็ควรรู้จักเตือนและห้ามปรามไม่ให้เพื่อนกระทำผิด ดังเห็นได้จากตัวละคร “เตื่องเหล” ที่ต้องการช่วยเหลือและเตือนสติ “ลิวบิณู” ผู้เป็นเพื่อนที่หลงผิดเชื่อมั่นในทรัพย์สินสมบัติ จึงสร้างความเป็นรังเกียจต่อหน้า แต่กลับหลังก็ให้ภรรยาไปให้กำลังใจและความช่วยเหลือลิวบิณูโดยไม่ให้ลิวบิณูรู้ ดังนั้นนิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้จึงต้องการสอนให้มนุษย์เห็นคุณค่าของมิตรภาพ และการเป็นมิตรที่ดี ควรกระทำอย่างไรเพื่อเตือนสติและช่วยเหลือเพื่อนที่กำลังหลงผิด หรือเดือดร้อน

8.1.2.5 ความละเอียดต่อบาปและเกรงกลัวต่อความชั่ว

ความละเอียดต่อบาปและเกรงกลัวต่อความชั่ว เป็นหนึ่งในหลักคำสอนของพุทธศาสนา หมายถึง การงดเว้นจากความชั่ว งดเว้นจากการฆ่า การเบียดเบียนผู้อื่น โดยจะประพฤติดีทั้งทางกาย วาจา เป็นผู้มีมารยาทงาม หรือการตั้งใจงดเว้นบาปกุศลทั้งหลาย (วคิน อินทสระ, 2532: 36) จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบว่า มีนิทานพื้นบ้านเวียดนามที่สะท้อนให้เห็นว่าคนเวียดนามเชื่อในเรื่องของบาปกรรม โดยจะเห็นได้จากการกระทำของตัวละครไม่ดีที่สุดท้ายจะได้รับผลกระทบตามที่ตนเองก่อทั้งหมด 6 เรื่อง ได้แก่ ถักชฎผู้วิเศษ ต้นไม้วิเศษ คนมีน้ำใจ ดอกเบองาททะเล ปราบงูยักษ์ และแม่โพลพบกับเศรษฐีขี้เหนียว

ยกตัวอย่างเรื่อง ปราบงูยักษ์

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีงูยักษ์ตัวหนึ่งได้ออกอาละวาด มั่นกินคนกินสัตว์ไปหลายชีวิต ชาวบ้านจึงช่วยกันหาทางกำจัดงูยักษ์แต่ไม่สำเร็จ สุดท้ายพระราชาจึงมีบัญชาให้สร้างวิหารเช่นไหว้ งูยักษ์ในแต่ละปี โดยจะนำหญิงสาวคนหนึ่งมาสังเวกแก่งูยักษ์ ต่อมาชายหนุ่มกำพร้าพ่อแม่ที่เรียนหนังสือวิชาอาคมกับเจ้าอาวาส เมื่อร่ำเรียนจนสำเร็จวิชา ชายหนุ่มก็ออกเดินทาง และได้ช่วยเหลือหญิงสาวที่ต้องเป็นเครื่องสังเวกแก่งูยักษ์ ชายหนุ่มช่วยเหลือหญิงสาวและปราบงูยักษ์จนสำเร็จ ด้วยความเหน็ดเหนื่อยชายหนุ่มล้มตัวลงนอนใกล้ ๆ ริมธารข้างวิหาร เช้าวันรุ่งขึ้น อำมาตย์ผู้หนึ่งเห็นงูยักษ์นอนตายจมกองเลือดก็รีบหิ้วหัวงูยักษ์ไปให้พระราชา เมื่อพระราชาเห็นอำมาตย์ผู้นั้นหิ้วหัวงูยักษ์มาก็ยกพระราชธิดาให้ ในวันวิวาห์นั้น ชายหนุ่มก็ขอเข้าเฝ้าพระราชาเพื่อขอปลายดาบที่หักฝังอยู่ในหัวงูยักษ์คืน แต่อำมาตย์ก็ยืนยันว่าตนเป็นผู้สังหารงูยักษ์ พระราชาจึงให้ผ้าหัวงูยักษ์และนำชิ้นดาบที่ฝังอยู่มาประกบตัวดาบของชายหนุ่ม ทำให้พระราชาส่งโทษอำมาตย์ และแต่งตั้งชายหนุ่มเป็นขุนนาง ทั้งให้ชายหนุ่มแต่งงานกับพระราชธิดาทันที

(ไล ที เลียน, แพล, 2543: 75-83)

นิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้นำเสนอแนวคิดเรื่อง “อย่าอวดอ้างความดีของคนอื่นมาเป็นของตน” โดยสะท้อนผ่านการกระทำของตัวละคร “อำมาตย์” ที่อวดอ้างความดีของชายหนุ่มมาเป็นของตน เพื่อหวังรางวัลจากพระราชา ท้ายที่สุด พระราชาก็รู้ความจริง อำมาตย์จึงถูกลงโทษ ดังนั้น จะเห็นว่าตัวละครทั้งสองคนที่มีนิสัยต่างกันข้ามกัน จะได้รับผลกระทบที่ตามมาที่แตกต่างกัน โดยอำมาตย์ที่โกหกก็ถูกพระราชาลงโทษ ส่วนชายหนุ่มที่ทำความดี ช่วยเหลือผู้อื่น ก็ได้รับผลกระทบที่ดี ทำให้มีความสุข สะท้อนให้เห็นว่า คนเวียดนามเชื่อเรื่องกรรมดี กรรมชั่ว ที่ได้รับอิทธิพลแนวคิดของพุทธศาสนาจากประเทศจีน และคนเวียดนามนำมาปรับใช้ผสมผสานกับคำสอนของลัทธิเต๋าที่เชื่อว่า

ทุกสรรพสิ่งมีวิญญาณ (ปานทิพย์ ศุภนคร, 2535: 43-45) ซึ่งจะสังเกตได้จากมีการไหว้เจ้า การกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประจำอยู่ในสถานที่ต่าง ๆ (อำภา บัวระภา, 2559: 92) การทำพิธีกรรมในวันปีใหม่เวียดนาม เพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ และความเคารพต่อองค์เทพ (มนธิรา ราโท, 2556) แสดงให้เห็นว่าคนเวียดนามเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ และเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ จากการนำคำสอนของพุทธศาสนาและคำสอนของลัทธิเต๋ามาผสมผสาน ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังเห็นได้จากการประเทศเวียดนามมีวัดและเจดีย์มากมายสำหรับสวดมนต์เคารพบูชาพระพุทธรูปเจ้า บูชาเทพและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ และเป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้คน (Thích Nguyễn Tang, 2552)

จากการศึกษาแนวคิดทั้ง 2 ประเด็น คือ แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต และแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม พบว่านิทานพื้นบ้านเวียดนามสอดแทรกแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งที่มนุษย์ทุกคนควรปฏิบัติเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข และไม่เป็นปัญหาต่อคนรอบข้าง และสังคม โดยแนวคิดที่สอดแทรกอยู่นั้น ยังได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีน เนื่องจากประเทศเวียดนามเคยตกอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศจีนอยู่ช่วงหนึ่ง ทำให้ประเทศเวียดนามได้รับอิทธิพลทางศาสนาพุทธ ลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ มาจากประเทศจีน ซึ่งแนวคิดที่ประเทศเวียดนามได้รับอิทธิพลมาเป็นส่วนใหญ่ คือ แนวคิดทางศาสนาพุทธ และแนวคิดของลัทธิขงจื้อ โดยแนวคิดของลัทธิขงจื้อที่ประเทศเวียดนามได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีน เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับผู้อาวุโส บูชาบรรพบุรุษ มีความรักชาติ และความกตัญญูกตเวที ส่วนแนวคิดทางศาสนาพุทธที่ประเทศเวียดนามได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีน คือ เรื่องของบุญกรรม และการเวียนว่ายตายเกิด ส่วนลัทธิเต๋าก็ที่ประเทศเวียดนามได้รับอิทธิพลมาเป็นส่วนน้อย จะเป็นความเชื่อเรื่องสมดุลงของธรรมชาติ และเชื่อว่าทุกสรรพสิ่งมีวิญญาณ ทั้งนี้แนวคิดที่สอดแทรกอยู่ในนิทานพื้นบ้านเวียดนามจะมีความเกี่ยวข้อง หรือได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของประเทศจีน ซึ่งจะมีทั้งการกตัญญูต่อบรรพบุรุษ บาปบุญคุณโทษ การรู้จักให้อภัย เป็นต้น นอกจากนี้ นิทานพื้นบ้านเวียดนามยังสอดแทรกแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ความสัมพันธ์ระหว่างพี่กับน้องที่ควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับเพื่อนที่เพื่อนที่ดีควรเตือนสติและช่วยเหลือเพื่อนที่หลงผิด ดังนั้นแนวคิดที่สอดแทรกอยู่ในนิทานพื้นบ้านเวียดนามจึงเป็นสิ่งที่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง และเป็นเครื่องเตือนใจเพื่อไม่ให้กระทำผิด

8.2 ตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม

ตัวละครในนิทานถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่ผู้แต่งสมมติขึ้นมา เพื่อให้เป็นผู้ดำเนินเรื่องราวจากจุดเริ่มต้นไปสู่จุดจบ ซึ่งตัวละครที่ดำเนินเรื่องนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นมนุษย์เท่านั้น ตัวละครที่ดำเนินเรื่องอาจเป็นพืช สัตว์ หรือสิ่งของก็ได้ (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2538: 86) ดังนั้นตัวละครจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟังเข้าใจเหตุการณ์ หรือสถานการณ์

ต่าง ๆ และเข้าใจถึงปมปัญหาที่ปรากฏในเรื่องอย่างชัดเจน ดังนั้นตัวละครจึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินเรื่องเป็นอย่างมาก

ตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนามทำให้เห็นถึงสถานภาพของผู้ชายเวียดนามได้อย่างชัดเจน โดยประเทศเวียดนามให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง เนื่องจาก ประเทศเวียดนามได้รับอิทธิพลด้านความคิดมาจากลัทธิขงจื้อของประเทศจีน ทำให้เกิดการกำหนดบทบาทของผู้ชายกับผู้หญิงอย่างชัดเจน โดยผู้ชายมีหน้าที่เป็นผู้นำ เป็นผู้มีสิทธิมีเสียงในการเมืองและสังคม แม้แต่ในบ้าน ผู้ชายก็จะอยู่ในฐานะของผู้นำครอบครัว ที่มีอำนาจสูงสุดทั้งในเรื่องทรัพย์สินและกิจกรรมของสมาชิกในครอบครัว และผู้ชายยังมีสิทธิในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ โดยที่ผู้หญิงไม่มีสิทธิโต้เถียง นอกจากนี้ ผู้ชายเวียดนามยังมีสิทธิในการศึกษาร่ำเรียนหนังสือ และสอบเป็นข้าราชการในวัง ต่างจากผู้หญิงที่ไม่มีสิทธิในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ไม่มีสิทธิมีเสียงในการเมืองและสังคมเช่นเดียวกับผู้ชาย และผู้หญิงจะถูกอบรมสั่งสอนมาตลอดว่าเกิดมาต้องเป็นลูกสาวที่ดีของพ่อแม่ แต่งงานไปต้องเป็นภรรยาที่ดีของสามี และเป็นแม่ที่ดีของลูก (บุญญวันต์ จิตประคอง, 2555)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าประเทศเวียดนามได้ให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง เช่นเดียวกับตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนามที่มีบทบาทสำคัญ ทั้งในด้านของความเป็นผู้นำ ผู้มีสติปัญญา และเป็นผู้ช่วยเหลือประเทศชาติและผู้หญิง ต่างจากบทบาทของผู้หญิงที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามที่จะมีบทบาทของผู้สนับสนุนผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่จะเป็นผู้ดำเนินเรื่อง ทั้งนี้ การศึกษาลักษณะตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนามทั้ง 29 เรื่องนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งการศึกษาเป็น 2 ประเด็น คือ

8.2.1 สถานภาพ และบทบาทของตัวละครชาย

จากการศึกษานิทานพื้นบ้านเวียดนาม พบสถานภาพและบทบาทของตัวละครชายที่หลากหลาย ได้แก่ สถานภาพของกษัตริย์ สถานภาพของขุนนาง สถานภาพของบัณฑิต และสถานภาพของชาวบ้าน ซึ่งจะได้อธิบายรายละเอียดดังต่อไปนี้

8.2.1.1 กษัตริย์

จากการศึกษาพบว่า บทบาทของตัวละครกษัตริย์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามนั้น ปรากฏบทบาทหน้าที่ของกษัตริย์ที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำ โดยบทบาทหน้าที่ของกษัตริย์ที่ควรกระทำนั้น ได้แก่ กษัตริย์ต้องดูแลปกครองประเทศให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข ปกป้องประเทศให้รอดพ้นจากการรุกรานของประเทศอื่น และกษัตริย์ต้องใช้สติปัญญาในการปกครองประเทศ ส่วน

บทบาทหน้าที่ของกษัตริย์ที่ไม่ควรกระทำนั้น ได้แก่ กษัตริย์ที่มั่นใจในตนเองมากเกินไปจนนำไปสู่ความประมาทที่ทำให้ประเทศล้มสลายและพ่ายแพ้ศัตรูที่มารุกรานประเทศ

ยกตัวอย่างตัวละคร “พระเจ้าอานเตืองเวือง” จากเรื่อง “หน้าไม้วิเศษ” ที่แสดงถึงลักษณะของกษัตริย์ที่ไม่ดี และไม่ควรกระทำอย่างเด็ดขาด

เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระเจ้าอานเตืองเวืองรวมสองอาณาจักรคืออาณาจักรฤกและอาณาจักรวันกลางเข้าด้วยกัน และตั้งชื่ออาณาจักรว่าเอิวหลัก ท่านสร้างนครหลวงในเขตพ็องแก และสร้างกำแพงแน่นหนาทางเหนือเพื่อป้องกันอาณาจักรจากกองโจรในภาคเหนือ ต่อมาพระเจ้าอานเตืองเวืองได้รับเล็บวิเศษจากเต่าสีทอง เพื่อใช้ปกป้องอาณาจักร สามปีต่อมา ประเทศจีนส่งกองทัพห่าแสนนาย เพื่อยึดครองอาณาจักรวันกลาง แต่พระเจ้าอานเตืองเวืองได้นำหน้าไม้และเล็บเต่าวิเศษขบไล่ข้าศึกออกไปได้สำเร็จ เมื่อไม่สามารถยึดครองอาณาจักรวันกลางได้ นายพลเจียวต้าผู้นำกองทัพประเทศจีนจึงออกอุบาย โดยส่งบุตรชายชื่อจ๋องถวีให้ไปแต่งงานกับเจ้าหญิงหมิเจิว พระธิดาองค์เดียวของพระเจ้าอานเตืองเวือง เพื่อไปขโมยเล็บวิเศษ หลังจากที่จ๋องถวีสามารถขโมยเล็บวิเศษมาได้แล้ว นายพลเจียวต้าจึงนำกองทัพบุกยึดอาณาจักรวันกลางอีกครั้ง แต่ครั้งนี้พระเจ้าอานเตืองเวืองที่เฝ้ารู้วเล็บวิเศษถูกขโมยไป ก็ประมาทและปล่อยให้กองทัพบุกเข้ามาประชิดประตูเมือง เมื่อพระเจ้าอานเตืองเวืองนำหน้าไม้และเล็บเต่าวิเศษมาเพื่อขบไล่ข้าศึก ทำให้พระเจ้าอานเตืองเวืองรู้ว่าเล็บเต่าวิเศษได้ถูกสับเปลี่ยนเป็นของปลอมไปแล้ว จึงตัดสินใจหนีออกจากเมือง สุดท้ายพระองค์ก็โดดลงทะเลตามเต่าสีทองไป

(สุนทร โคตรบรรเทา, แปล, 2558: 19-26)

จากเนื้อเรื่องแสดงให้เห็นว่า พระเจ้าอานเตืองเวืองเกิดความมั่นใจในพลังที่ตนเองมีมากเกินไป เนื่องจากคิดว่าตนเองมีเล็บเต่าวิเศษ และไม่มีทางแพ้ต่อศัตรู แต่สุดท้ายพระเจ้าอานเตืองเวืองก็พ่ายแพ้แก่ศัตรู เพราะความประมาท และไม่ระวัง ทำให้หน้าไม้วิเศษที่ทำจากเล็บเต่าวิเศษถูกสับเปลี่ยนเป็นหน้าไม้วิเศษของปลอมจนเป็นเหตุให้พระองค์พ่ายแพ้ต่อศัตรู และเหตุผลที่ทำให้พระเจ้าอานเตืองเวืองต้องพ่ายแพ้ต่อศัตรูอีกข้อ คือ พระองค์ประมาท ปล่อยให้ศัตรูบุกเข้ามาโดยไม่ยกทัพออกไปต้านและไม่สั่งให้เตรียมกำลังป้องกันอาณาจักร ดังข้อความที่ปรากฏในเรื่องว่า

“...ให้เข้ามาเถิด พระราชาคาราม หัวเราะเยาะคนกล้าที่วิ่งเข้ามาหา
ความตาย...ไม่ต้องกลัวลูกรัก หน้าไม้วิเศษจะแสดงอิทธิฤทธิ์อีกครั้ง...”

(สุนทร โคตรบรรเทา, แปล, 2558: 24)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พระเจ้าอานเตืองเวืองเป็นกษัตริย์ที่ประมาทศัตรู เพียงเพราะตนมีของวิเศษจนเป็นเหตุให้บ้านเมืองถูกศัตรูยึดครอง ซึ่งถือว่าพระเจ้าอานเตืองเวืองได้กระทำผิดพลาดในฐานะกษัตริย์เป็นอย่างมาก และความประมาทนี้ถือเป็นสิ่งที่กษัตริย์ไม่ควรกระทำเด็ดขาด เพราะจะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เลวร้ายตามมาเหมือนอย่างพระเจ้าอานเตืองเวืองที่ท้ายที่สุดก็หนีออกจากอาณาจักรของตน และกระโดดน้ำตามเต่าสีทองไป

นิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่อง หน้าไม้วิเศษ ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นนิทานพื้นบ้านเวียดนามที่อธิบายถึงสิ่งที่กษัตริย์ไม่ควรกระทำ เพราะจะเป็นสาเหตุให้บ้านเมือง และประชาชนพบกับความวิบัติ ดังนั้น สิ่งที่กษัตริย์ควรกระทำ คือ การคิดถึงบ้านเมือง และประชาชนเป็นสำคัญ

ยกตัวอย่างตัวละคร “พระราชาทัก” จากเรื่อง “พระราชวังเกลียว” ที่แสดงถึงลักษณะของกษัตริย์ที่ดี และควรกระทำตามเป็นแบบอย่าง

เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระราชาทักตั้งใจจะสร้างพระราชวังที่พระองค์ทรงคิดค้นและร่างแบบด้วยพระองค์เอง แต่การก่อสร้างพระราชวังกลับต้องหยุดชะงักมานับหกเดือน ต่อมา คิมควีผู้เป็นอุปราชของพญามังกร ได้มาช่วยเหลือพระราชาทักให้สามารถสร้างพระราชวังสำเร็จ คิมควีแนะนำให้พระราชาทักส่งคนงานครึ่งหนึ่งกลับไปทำงานไร่ตามเดิมพร้อมกับค่าตอบแทนที่เขาควรได้ ซึ่งพระราชาทักก็ทำตามที่คิมควีแนะนำ ต่อมา คิมควีได้เชิญพระราชาไปทอดพระเนตรที่สถานที่แห่งหนึ่งซึ่งเรียกว่า เท็ดเตือ อย่างสุราษฎร์ และทั้งสองได้เข้าพักในโรงแรมแถวนั้น แต่เจ้าของโรงแรมกลับไม่ยอมให้เข้าพักโดยเจ้าของโรงแรมได้กล่าวว่า โรงแรมของตนมีปีศาจมาสิงสู่ แต่พระราชาทักกับคิมควีก็ทรงยืนยันที่จะเข้าพัก และในคืนนั้นทั้งสองก็ได้ยินเสียงกรีดร้อง เสียงโครมครามอยู่ตลอดทั้งคืน วันต่อมา พระราชาทักจึงสั่งให้มีการสำรวจภูเขาจนพบหลุมศพขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง มีโครงกระดูกคนตายมากมายนอนอยู่รวมทั้งหมด ๑ โครมกระดูกเหล่านั้นได้รับการประกอบพิธีฌาปนกิจ ฐูปและไม้จันทร์ถูกโยนลงในกองไฟขณะที่ผู้คนสวดภาวนา เมื่อเปลวไฟพวยพุ่งขึ้นไปในอากาศ นกสีขาวตัวหนึ่งก็บินออกมาจากกองไฟและหายลับไปในเมฆขาว คิมควีไปกล่าวคำสอนแก่ราชาทักทำให้ราชาทรงใช้เวลาหลายเดือนแจกจ่ายสิ่งของแก่คนยากไร้ และปลดปล่อยเชลยสงครามพร้อมกับช่วยเหลือประชาชนที่ยากไร้ให้ได้รับที่ดิน ให้คนอดยากได้รับอาหาร ต่อมาเมื่อพระองค์เสร็จกลับก็ต้องประหลาดประทัยเมื่อปราสาทของพระองค์ได้สร้างเสร็จเรียบร้อยบริบูรณ์ จากนั้นคิมควีก็อำลาพระราชา และเดินทางกลับ

(รวีวาร เกษมสุข, แปล, 2545: 135-145)

จากเนื้อเรื่องดังกล่าว สาเหตุที่ทำให้สามารถก่อสร้างพระราชวังจนสำเร็จนั้น เพราะพระราชาทักไมได้รู้สึกรีบร้อนกับการสร้างพระราชวังให้เสร็จ เมื่อพระราชาทักทรงเอาใจใส่ประชาชน แทนการเร่งรีบกับการสร้างพระราชวัง ทำให้พอรู้ตัวอีกที พระราชวังก็สร้างเสร็จแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากษัตริย์ที่ดีควรมีจิตใจที่สงบนิ่ง และควรให้ความสำคัญกับประชาชนมาเป็นอันดับแรก ดังข้อความที่ปรากฏว่า

“...ประเทศนี้เป็นของประชาชนทุกคน ประชาชนไม่อาจสุขสมบูรณ์ได้ หากความเกลียดชังมิได้ถูกขจัดให้หมดสิ้นลง จงเป็นตัวอย่างอันดีแก่ประชาชนของท่าน เคารพและปกป้องชีวิตของพวกเขา อย่าปล่อยให้ใครคนใดคนหนึ่งต้องตายไปอย่าง อยุติธรรม อย่าได้ข่มเหงราษฎร มีเพียงการทำตัวนี้เท่านั้นเท่านั้น ที่อาจหลีกเลี่ยงการหลงเลือดได้ จงเป็นตัวอย่างแห่งความกลมกลืนสงบสุขในหมู่ประชาชน ถ้าชีวิตของท่านมีความกลมกลืนและศานติ ประชาชนก็จะเป็นเช่นนั้น...”

(รวีวาร เกษมสุข, แปล, 2545: 142)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากษัตริย์ที่ดีควรให้ความสำคัญแก่ประชาชน เพราะประเทศชาติไม่ใช่ของกษัตริย์แต่เพียงผู้เดียว แต่ประเทศชาติยังเป็นของประชาชนทุกคน นอกจากนี้ กษัตริย์ที่ดีก็ควรดูแลปกป้องประชาชนทุกคนให้อยู่อย่างมีความสุข และต้องเป็นแบบอย่างให้แก่ประชาชน เพราะ กษัตริย์ก็เปรียบเสมือนบิดา ส่วนประชาชนก็เปรียบเสมือนบุตร ดังนั้นกษัตริย์จึงถือเป็นแบบอย่างของประชาชนเฉกเช่นบิดาที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุตร

8.2.1.2 ขุนนาง

บทบาทของขุนนางที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามนั้น ปรากฏบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้ดูแล พัฒนาประเทศให้ดีขึ้น และเป็นผู้จงรักภักดีต่อประเทศชาติที่เป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง

ยกตัวอย่างตัวละคร “เวียด” จากเรื่อง “คณะทูต”

เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ในสมัยเด็ก เวียดได้ผลอกลิ้นหอยพิเศษของโอรสพญามังกรเข้าไปทำให้เวียดร่ำเรียนก้าวหน้าขึ้นอย่างมากมาย เพียงแค่ฟังบทเรียนครั้งเดียวก็จดจำได้ทั้งหมด ทำให้เขาเก่งภาษาต่างประเทศมาก ต่อมาเวียดถูกเลือกให้เป็นตัวแทนของเมืองไปถวายความจงรักภักดีต่อพระราชาร ด้วยสติปัญญาและความรู้ของเขา ราชารจึงโปรดให้เวียดได้ปกครองมณฑลบ้านเกิด และตั้งชื่อเมืองตามชื่อของเวียดเทือง เวียดใช้ความสามารถพิเศษทำนุบำรุงเมือง นำความสุข ความมั่งคั่ง

มาสู่ชาวเมือง เขามีผู้ช่วยหลายคนที่คัดเลือกจากคนในท้องถิ่นช่วยดูแลเรื่องการเกษตรและการค้าจนเจริญรุ่งเรืองเฟื่องฟู วันหนึ่งพ่อค้าจีนได้บอกแก่เวียดว่า เขาถูกส่งมาเพื่อหาหนทางยึดอาณานี้ เวียดที่ไม่ต้องการให้เกิดการสู้รบก็เดินทางไปเข้าเฝ้าจักรพรรดิจีนเพื่อเจรจา เมื่อเวียดเดินทางเข้าเฝ้าจักรพรรดิจีน เขาก็แสดงถึงความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำชาติของตนพร้อมทั้งอธิบายถึงวัฒนธรรมของประเทศของตน ทำให้จักรพรรดิจีนทรงถูกพระทัยและตกลงว่าจะไม่บุกยึดประเทศของเวียดแต่จะเจริญสัมพันธ์ไมตรีแทน

(รวีวาร เกษมสุข, แปล, 2545: 119-133)

จากเนื้อเรื่องแสดงให้เห็นถึงการเป็นขุนนางที่ดี ที่รักประเทศชาติ จงรักภักดีต่อกษัตริย์ของตนเอง และพร้อมที่จะทำทุกอย่างเพื่อให้ประเทศชาติของตนรอดพ้นจากการรุกรานของประเทศอื่น การเป็นขุนนางที่ดีนอกจากจะรักชาติ รักดีต่อกษัตริย์แล้ว ยังต้องนึกถึงประชาชน และพัฒนาประเทศเป็นสำคัญ ต้องใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาแทนที่จะใช้กำลัง และต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเสมอ ดังข้อความที่ปรากฏว่า

“...เราได้ทราบว่าเป็นเวลาสามปีมาแล้วที่อาณาจักรของพระองค์ไม่เคยประสบภัยแห่งหรืออุทกภัย สันติสุขมีอยู่ทุกหนแห่งและประชาชนของพระองค์ก็อยู่ดีกินดี โชคเคราะห์อันดีเช่นนี้ย่อมจะต้องเกี่ยวเนื่องกับพระองค์ จักรพรรดิผู้ทรงคุณธรรม เราจึงฝ่าข้ามหลากแม่น้ำ หลายขุนเขามาเพื่อถวายความจงรักต่อพระองค์ และได้เห็นด้วยตาของตนแล้วว่าพระองค์ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองให้มั่งคั่ง ปกครองอาณาประชาราษฎร์ให้อยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างไร พวกเราต่างเชื่อมั่นว่ากษัตริย์เช่นพระองค์ย่อมไม่มีทางที่จะกระพือไฟแห่งสงคราม แม้เราจะไม่มีการตั้งทหารเทียมเท่าของพระองค์ แต่ประชาชนและราชาของเราเป็นหนึ่งเดียวกัน จนสามารถขับไล่กองทัพของอาณาจักรอันที่บุกมาโจมตี พวกเราหวังเป็นอย่างยิ่งว่าพระองค์จะแผ่คุณธรรมยังให้เกิดสันติสุขแด่ผองชน ทั้งปวง...”

(รวีวาร เกษมสุข, แปล, 2545: 132)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าขุนนางที่ดีนอกจากจะรักชาติ รักดีต่อกษัตริย์แล้ว ต้องรู้จักใช้สติปัญญาช่วยเหลือประเทศให้รอดพ้นจากภัยสงครามที่อาจจะเกิดขึ้น และต้องคำนึงถึงอนาคตของประเทศเสมอ เพื่อให้ประเทศอยู่รอดปลอดภัยและได้รับผลประโยชน์ที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ อย่างเช่นเวียดที่สามารถหยุดภัยสงครามที่อาจจะเกิดขึ้นกับประเทศจีนได้ และยังได้ผูกสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศจีน นำพาซึ่งผลประโยชน์แก่ประเทศของตน

8.2.1.3 บัณฑิต

บทบาทของบัณฑิตที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามนั้น ปรากฏบทบาทหน้าที่ของการตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเพื่อสอบผ่านเพื่อเป็นขุนนาง โดยบัณฑิตต้องขยันหมั่นเพียรไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เผชิญ แม้ว่าสอบไม่ผ่านแต่ต้องไม่ยอมแพ้ ต้องตั้งใจศึกษาให้หนักขึ้นเพื่อให้สอบผ่านตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ยกตัวอย่างเรื่อง “ตุ๊เวียน” จากเรื่อง “ภาพนางอัปสร”

เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ตุ๊เวียน อาศัยอยู่ในหมู่บ้านบักเกว เขาเป็นที่รู้จักกว้างขวางเพราะเกิดในครอบครัวนักปราชญ์ที่โด่งดังและมีความรู้ขุนบรรณคดี เขาใช้เวลาทั้งวันทั้งคืนอ่านหนังสือและท่องบทประพันธ์ที่ชอบด้วยเสียงกังวาน วันหนึ่งตุ๊เวียนพบกับหญิงสาวผู้มีรูปโฉมงดงาม ซึ่งหญิงสาวนางนั้นเป็นนางอัปสร ตุ๊เวียนได้ตกหลุมรักนางอัปสรจนไม่เป็นอันอ่านหนังสือ วันหนึ่งเขาพบชายแก่คนหนึ่งนั่งชายภาพอยู่ และเขาก็เห็นภาพหญิงสาวหน้าตาเหมือนกับหญิงสาวที่เขาพบ ตุ๊เวียนซื้อภาพกลับมาบ้านและแขวนไว้บนผนังห้องอ่านหนังสือ ในเวลากลางวันเขาหยุดอ่านหนังสือเพื่อชื่นชมภาพนั้น ส่วนเวลากลางคืน เขาจะหยิบภาพมาจุมบรวกับว่านั่นคือคนจริง ๆ วันหนึ่งหญิงสาวในภาพก็กลับกลายมามีตัวตนจริง ๆ นางได้บอกตุ๊เวียนว่า ตนชื่อเกียงเกี้ยว เป็นนางอัปสร ตั้งแต่นั้นมาตุ๊เวียนก็ทั้งรักและทะนุถนอมนาง ติดตามนางไปทุกที่จนกระทั่งการอ่านหนังสือและการร่ำเรียน เกี้ยวเกี้ยวกล่าวเตือนสติตุ๊เวียนที่ไม่อ่านหนังสือ ทำให้ตุ๊เวียนกลับมาอ่านหนังสืออีกครั้งจนสอบผ่านและได้เป็นขุนนางต่อมา ตุ๊เวียนกับเกียงเกี้ยวมีลูกชายด้วยกันหนึ่งคน เมื่อเด็กชายมีอายุได้หนึ่งปีว่า ตุ๊เวียนกับเกี้ยวก็เดินทางไปสรวงสวรรค์

(สุนทร โคตรบรรเทา, แปล, 2558: 45-50)

จากเนื้อเรื่องแสดงให้เห็นถึงการเป็นบัณฑิตที่ดี ที่ต้องขยันหมั่นเพียรอ่านหนังสือและตั้งใจศึกษาร่ำเรียนเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แม้จะมีอุปสรรค หรือสิ่งล่อตาล่อใจที่อาจทำให้เราออกนอกกลุ่มออกทางไปบ้าง แต่สุดท้ายเราควรตั้งสติให้ดี และกลับมาตั้งใจศึกษาร่ำเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยสะท้อนให้เห็นว่านักเรียน นักศึกษาประเทศเวียดนามนั้นมีความอดทน ใฝ่เรียนรู้ และสมาธิจดจ่อกับการเรียนอยู่เสมอ เพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต (อาสา อินทรวิชัย, 2562) ดังข้อความที่ปรากฏว่า

“...ตุ๊เวียนให้สัญญาแก่นางอย่างจริงจังว่าจะไม่ได้อีกเป็นอันขาด เขาเริ่มต้นอ่านหนังสืออย่างหนักด้วยกลัวว่าจะสูญเสียนางไป และไม่ช้าเขาก็สอบผ่านได้เป็นขุนนาง...”

(สุนทร โคตรบรรเทา, แปล, 2558: 49)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าแม้จะมีสิ่งล่อตาล่อใจ แต่สุดท้ายเราควรให้ความสำคัญแก่ตนเอง หรือให้ความสำคัญกับสัญญาที่ให้ไว้กับคนอื่น เหมือนดั่งตุ้เวียนที่ได้ทำตามสัญญาที่ตนได้ให้ไว้กับเกี่ยวเกี่ยวจนประสบความสำเร็จ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนเวียดนามเป็นคนที่หากมีความตั้งใจก็จะพยายาม และความอดทนที่จะไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

8.2.1.4 ชาวบ้าน

บทบาทของชาวบ้านที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามนั้น ปรากฏบทบาทหน้าที่ของการตั้งใจทำงานหาเลี้ยงตนเองกับครอบครัว อยู่อย่างเจียมเนื้อเจียมตัว และพอใจในสิ่งที่ตนเองมี หรือสิ่งที่ตนเองเป็น โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งคนเวียดนามจะมีคำสอนของลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า และศาสนาพุทธเป็นหลักในการปฏิบัติตน นอกจากหลักคำสอนทั้งสามแล้ว ยังมีคำสอนของไฮจิมีนทร์ที่ชาวเวียดนามยึดถือและปฏิบัติตาม คือ รักประเทศชาติ เรียงเก่ง ทำงานเก่ง รักษาอนามัยดี วินยดี ชื่อสัตย์ กล้าหาญ ซึ่งเป็นคำสอนที่คนเวียดนามปฏิบัติตามมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน กรมประชาสัมพันธ์, 2560) เหมือนดั่งคำสอนทางศาสนา

ยกตัวอย่างตัวละคร “คาริก” จากเรื่อง “ดอกเบองาทะเล”

เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นานมาแล้ว มีดอกไม้ดอกหนึ่งมีชื่อว่า เบองาทะเล บานอยู่กลางทะเล ตะวันออก ดอกไม้นี้มีกลิ่นหอมหวานยิ่งนัก อยู่มาวันหนึ่ง พระราชาก็หลงใหลในรูปและกลิ่นของดอกเบองาทะเล พระองค์จึงบังคับให้ชาวประมงพายเรือออกไปเก็บดอกไม้มาให้ ขบวนเรือมากมายที่เข้าไปใกล้ดอกไม้ต่างพังและจมลงใต้ทะเล ซึ่งพ่อแม่ของคาริกก็ตายในครั้งที่ออกไปเก็บดอกเบองาทะเล ให้พระราชาคาริกต้องอยู่กับยาย และช่วยยายทำงานเพื่อหากินไปวัน ๆ วันหนึ่ง พ่อเฒ่าผู้หนึ่งเดินมาหาพวกเด็ก ๆ พร้อมถามว่า ถ้าอยากสวยงามและมีความสุขต้องทำอย่างไร คาริกตอบว่า ผมอยากให้ทุกเข้าเย็น ผมได้กินข้าวอิม ตอนนั้นผมก็มีความสุขมาก พอพ่อเฒ่าได้ฟังจึงบอกให้คาริกไปที่ยอดเขาตะวันตก คินนั้นคาริกไปตามที่พ่อเฒ่าบอก และวันต่อมาคาริกก็กลายเป็นชายหนุ่มที่มีร่างกายแข็งแรง ต่อมาคาริกได้มีภรรยาที่งดงามจนเป็นที่ต้องตาของพระราชินี ทำให้พระราชินีหมายจะแย่งชิงนางมาเป็นของตน จึงวางอุบายให้คาริกเข้าไปหาน้ำนมของพญานูมาให้ คาริกสามารถหาน้ำนมของพญานูมาให้พระราชินีได้สำเร็จ และเขาก็ได้ภรรยาเพิ่มมาอีกหนึ่งคน ต่อมาพระราชินีรับสั่งให้คาริกไปหาน้ำนมของงูเหลือมและของหมีมาให้ แต่แต่ละครั้งที่คาริกเข้าไปหาน้ำนมของสัตว์ร้าย คาริกจะได้ภรรยากลับมาด้วยทีละคน ทำให้พระราชินีแค้นใจมาก ให้คาริกไปเก็บดอกเบองาทะเล เมื่อคาริกนำดอกไม้ไปให้พระราชินี ปรากฏว่าดอกไม้ก็แห้งเหี่ยวทันทีที่ถึงมือพระราชินี พระราชินีจึงสั่งให้คาริกสร้างพระราชวังเพื่อไว้ชมดอกไม้ โดยพระราชินีต้องเสร็จใน 3 วัน เมื่อพระราชินีได้พระราชวัง

ใหม่ก็สั่งให้สังหารคาริก ทันใดนั้นพระราชวังก็จมลงท้องทะเลพร้อมราชาผู้โหดร้าย ส่วนคาริกกับภรรยาทั้งเจ็ดได้รอดพ้นจากอันตราย และได้นำดอกเบองจาทะเลไปปลูกที่บ้านของตน

(ไล ทิ เลียน, แพล, 2543: 32-45)

จากเนื้อเรื่องแสดงให้เห็นว่าการเป็นชาวบ้านนั้นนอกจากจะต้องทำงานตามวิถีชีวิตของตนอย่างขยันขันแข็งเพื่อปากท้องของตนแล้ว ยังต้องทำตามคำสั่งของพระราชามีศักดิ์ฐานะสูงกว่า แม้ว่าคำสั่งที่พระราชารับสั่งจะอันตรายอย่างไร แต่ชาวบ้านก็ไม่มีสิทธิที่จะปฏิเสธ ได้แต่ก้มหน้าทำตามที่พระราชาสั่งแม้ว่าจะต้องตาย เพราะคำสั่งของพระราชาก็ตาม โดยสังคมเวียดนามในอดีตเป็นสังคมที่ปกครองด้วยระบอบกษัตริย์ (วิภาวี อัครบวร และวรรณพรพรรณ ตรียะเกษม, 2558: 16) ดังนั้นกษัตริย์จึงมีสิทธิเด็ดขาดในการปกครองประเทศ และมีสิทธิสั่งประชาชนในประเทศของตนได้อย่างอิสระ โดยที่ประชาชนไม่สามารถขัดคำสั่งของกษัตริย์ได้

“...คุณตาครับ ผมอยากให้คุณเช้าและเย็นผมได้กินข้าวอ่อม ผมคิดว่าผมจะแข็งแรงและหีจะสวยงาม ตอนนั้นผมก็มีความสุขมาก”

(ไล ทิ เลียน, แพล, 2543: 33)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสิ่งสำคัญสำหรับชาวบ้านหาใช้สิ่งของมีค่า หรือสิ่งของสวยงาม แต่สิ่งสำคัญสำหรับชาวบ้านทั่วไปคือ อาหาร ข้าวที่จะทำให้พวกเขาได้อิ่มท้องในทุก ๆ วัน และร่างกายที่แข็งแรง ไม่เจ็บป่วยต่างหาก ที่เป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับชาวบ้านที่ตั้งใจทำงานอย่างขยันขันแข็ง และมีความมานะพยายาม เพื่อจะได้มีข้าวกินอิ่มท้องในทุก ๆ วัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในสมัยก่อนคนเวียดนามต้องอยู่กันอย่างยากลำบาก เนื่องจากประเทศเวียดนามต้องประสบกับภาวะสงครามอยู่ตลอด ดังนั้นคนเวียดนามในอดีตจึงต้องมีความอดทน และขยันขันแข็ง เพื่อเอาตัวชีวิตรอดจากความยากลำบากในช่วงสงคราม แต่หลังจากที่ประเทศเวียดนามได้ใช้นโยบาย “โด่ย เหมย” ในปี พ.ศ. 2529 ก็ทำให้ประชาชนพ้นจากสภาพความเป็นอยู่ที่แร้นแค้น และทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น (วิภาวี อัครบวร และวรรณพรพรรณ ตรียะเกษม, 2558: 17-23)

จากบทบาทของตัวละครชายที่พบในนิทานพื้นบ้านเวียดนามทั้ง 29 เรื่องนั้น สามารถแบ่งบทบาทของตัวละครชายได้ตามสถานภาพของตัวละครชายที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามได้ 4 สถานภาพ คือ สถานภาพของกษัตริย์ ที่มีบทบาทในการปกครองบ้านเมืองให้อยู่เย็นเป็นสุข สถานภาพของขุนนาง ที่มีบทบาทในการพัฒนาบ้านเมืองในเจริญก้าวหน้า และปกป้องบ้านเมืองให้รอดพ้นจากภัยอันตราย สถานภาพของบัณฑิต ที่มีบทบาทในการตั้งใจศึกษาร่ำเรียน ตั้งใจอ่านหนังสือ

เพื่อที่จะสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสถานภาพของชาวบ้าน ที่มีบทบาทในการตั้งใจทำงาน เพื่อหาเลี้ยงตนเอง และครอบครัวให้มีอะไรกินในทุก ๆ มี

8.2.2 กลวิธีการนำเสนอตัวละคร

จากการศึกษานิทานพื้นบ้านเวียดนามทั้ง 29 เรื่อง สามารถแบ่งกลวิธีการนำเสนอตัวละครชายที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ได้ทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ กลวิธีการนำเสนอตัวละครแบบคู่ตรงข้าม กลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านเหตุการณ์ และกลวิธีการนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านการพรรณนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

8.2.2.1 กลวิธีการนำเสนอตัวละครแบบคู่ตรงข้าม

กลวิธีการนำเสนอตัวละครแบบคู่ตรงข้าม คือ แนวคิดที่แบ่งแยกให้เป็นสองหรือเป็นคู่ตรงข้ามที่ปรากฏในลักษณะสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ความเป็นมิตรกับความเป็นศัตรู มนุษย์กับธรรมชาติ เสียงดังกับความเงียบ ไขกับไม้ไข ตีกับเลว เป็นต้น โดยจะใช้ความคิดเรื่อง “การกลับหัวกลับหาง” ในการอธิบายถึงลักษณะโครงสร้างเนื้อเรื่อง หรือการผูกเรื่อง ซึ่งความคิดเรื่อง “การกลับหัวกลับหาง” หรือเรียกว่าความคิด “กลับกัน” คือ การที่ตัวละครหนึ่งตอนแรกเป็นฝ่ายกระทำต่อผู้อื่นแต่ตอนจบของเรื่องกลับกลายเป็นฝ่ายถูกผู้อื่นกระทำเสียเอง (ศิริพร ณ ถกลาง, 2552: 300-311)

ยกตัวอย่างเรื่อง ต้นไม้วิเศษ

เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พี่ชายน้องชายคู่หนึ่งที่พี่ชายเป็นคนไม่ทำงานและเป็นคนเกียจคร้านที่สุดในหมู่บ้าน ต่างกับน้องชายที่ทำงานหนักเพื่อจะได้ผลผลิตที่สมบูรณ์เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยว และพี่ชายได้แย่งทรัพย์สินสมบัติที่พ่อแม่เหลือทิ้งไว้ไปเกือบทั้งหมด เหลือให้น้องชายเพียงเล็กน้อยที่ประกอบด้วยกระท่อมดินโคลน สนามหญ้า และต้นไม้วิเศษ แต่น้องชายก็ยังขยันทำงานโดยไม่เคยปริปากบ่น น้องชายกับภรรยาช่วยกันดูแลต้นไม้วิเศษอย่างดี เพื่อรอให้ต้นไม้ออกผล ต่อมาเมื่อต้นไม้วิเศษออกผลก็มีนกใหญ่ตัวหนึ่งมากินผลไม้ที่สุกจนหมดต้น ดังนั้นนกใหญ่จึงต้องการชดเชยค่าผลไม้ที่กินไปด้วยทองคำ และบอกให้น้องชายทำถุงใหญ่กว่าเดิมสามเท่ามาเพื่อใส่สมบัติ วันต่อมานกใหญ่ก็พาน้องชายไปที่ถ้ำแห่งหนึ่ง ที่ภายในถ้ำเต็มไปด้วยทองคำและอัญมณี เขาหยิบทองคำใส่กระเป๋าและชี้หลังนกกลับบ้าน ทำให้น้องชายกับภรรยาใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุข วันหนึ่งพี่ชายได้ทราบข่าวความโชคดีของน้องชายจึงใช้อุบายขอรื้อต้นไม้วิเศษจากน้องชาย ครั้นที่นกใหญ่พาพี่ชายไปที่ถ้ำสมบัติ พี่ชายขนทองคำเงิน และเพชรใส่ถุง กระเป๋าเสื้อ แขนเสื้อ และกระเป๋ากางเกงจนเต็มปรี ด้วยสมบัติที่พี่ชายขนมามาก

เกินไปทำให้หนักใหญ่เหน็ดเหนื่อยทำให้หนักใหญ่ร่วงถลา และพี่ชายตกลงไปในทะเล ส่วนนกใหญ่เมื่อปีกของมันถูกแดดจนแห้ง มันก็บินกลับภูเขาย่างปลอดภัย

(สุนทร โคตรบรรเทา, แผล, 2558: 107-111)

จากเรื่อง ต้นไม้วิเศษ พบว่าในนิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้ประกอบด้วย ตัวละครพี่ชาย และตัวละครน้องชายที่มีนิสัยแตกต่างกัน แม้จะเป็นพี่น้องร่วมสายเลือด แต่พี่ชายกลับเป็นคนเกียจคร้าน เห็นแก่ตัว และโลภมาก สุดท้ายพี่ชายจึงพบจุดจบ เพราะความโลภของตัวเอง ต่างจากน้องชายที่เป็นคน ขยันขันแข็ง แม้จะถูกพี่ชายเอาเปรียบ แต่เขาก็ไม่เคยปริปากบ่น เขายังคงทำงานอย่างขยันขันแข็ง แม้จะพบทรัพย์สมบัติจำนวนมากก็ไม่ให้ความโลภบังตา ทำให้น้องชายกับภรรยาได้ใช้ชีวิตอย่างสุขสบาย และมีความสุข ทั้งนี้ นิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้ได้นำเสนอตัวละครแบบคู่ตรงข้ามเพื่อให้ผู้ฟัง หรือผู้อ่านสามารถเห็นภาพ และเปรียบเทียบการกระทำได้อย่างชัดเจนว่า การกระทำแบบใดเป็นการกระทำที่ดี ส่วนการกระทำใดเป็นการกระทำที่ไม่ดี ดังเช่นการกระทำของตัวละครพี่ชายกับตัวละครน้องชายในเรื่อง ต้นไม้วิเศษ

ทั้งนี้นอกจากนิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่อง ต้นไม้วิเศษ ที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อที่จะเห็นถึงกลวิธีการนำเสนอตัวละครแบบคู่ตรงข้ามได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงยกตัวอย่างนิทานพื้นบ้านเวียดนามเพิ่มอีกหนึ่งเรื่อง ที่แสดงถึงกลวิธีการนำเสนอตัวละครแบบคู่ตรงข้ามที่เด่นชัด

ยกตัวอย่างเรื่อง คนมีน้ำใจ

เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นานมาแล้ว มีชายหนุ่มสองคน แม้จะเป็นพี่น้องกันแต่ชายหนุ่มทั้งสองก็มีนิสัยใจคอไม่เหมือนกันเลย หนุ่มคนที่พูดจาโผงผาง ไร้น้ำใจ ไม่เคยคิดจะช่วยเหลือผู้อื่นหากไม่ได้สิ่งตอบแทนคุ้มค่า ต่างจากชายหนุ่มคนน้อง ที่เป็นคนมีวาจาอ่อนหวาน รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน ชอบช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน นอกจากนั้นยังชอบทำงาน ขยันขันแข็งมีความอดทน มีมานะมุ่งมั่นจะให้งานที่ทำนั้นสำเร็จ แม้จะเหน็ดเหนื่อยและยากลำบากสักปานใดก็สู้ทำจนสำเร็จ ณ หมู่บ้านหนึ่งที่อยู่ไม่ไกลมากนัก ผู้ใหญ่บ้านแห่งนั้นมีลูกสาวแสนสวยคนหนึ่ง เขาคิดจะให้ลูกสาวแต่งงานกับผู้ชายที่เป็นคนดี มีน้ำอดน้ำทน จึงได้ข่าวประกาศไปตามหมู่บ้านต่างๆ ชายหนุ่มผู้ที่ได้ทราบข่าวประกาศ จึงได้ออกเดินทางตรงไปยังหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้านทันที ระหว่างทางชายหนุ่มผู้พี่พบหญิงชรา ร่างผอมโกรโปกโส นั่งคลุกฝุ่น เมื่อหญิงชราเห็นชายหนุ่มเดินเข้ามาใกล้จึงร้องขออาหารกินทันทีแต่ชายหนุ่มผู้พี่กลับหัวเราะหยันๆ แล้วรีบก้าวห่างออกจากหญิงชราด้วยความรังเกียจ เขาเดินทางต่อไป และเห็นมดฝูงหนึ่งกำลังต่อสู้กับตัวต่อ มีมดตัวหนึ่งเห็นชายหนุ่มเดินเข้ามาใกล้จึงร้องขอความช่วยเหลือแต่ชายหนุ่มก็ก้าวข้ามกลุ่มมดไปอย่างไม่ใยดี เมื่อมาถึงบ้านของผู้ใหญ่บ้าน ชายหนุ่มผู้พี่ก็พูดจาโผงผางใช้

คนเฝ้าประตูทำให้คนเฝ้าประตูไม่ชอบชายหนุ่มผู้พี่และไม่ยอมเปิดประตูให้ผ่านเข้าไปพบผู้ใหญ่บ้าน ชายหนุ่มผู้พี่จึงกลับบ้านด้วยความโกรธแค้น ชายหนุ่มผู้น้องได้ออกเดินทางไปบ้านของผู้ใหญ่บ้านโดยมีความหวังว่าจะสำเร็จ ระหว่างทางเขาพบหญิงชราคนเดียวกับผู้เป็นพี่เฒ่า เขาได้แบ่งอาหารให้หญิงชรากินจนอิ่ม แล้วนางจึงมองขลุ่ยวิเศษแก่ชายหนุ่ม เขาเดินทางต่อจนไปพบกับฝูงมดที่กำลังต่อสู้กับตัวต่อ มดตัวหนึ่งเห็นชายหนุ่มจึงเข้าไปขอความช่วยเหลือ ชายหนุ่มช่วยเหลือมดโดยการขบไล่ตัวต่อหนีไป มดทั้งจึงปลอดภัยและได้กล่าวขอบคุณและยินดีให้ความช่วยเหลือชายหนุ่มยามที่เขาลำบาก ชายหนุ่มผู้น้องไปถึงบ้านผู้ใหญ่บ้านและได้รับการทดสอบจากผู้ใหญ่บ้าน การทดสอบแรก ผู้ใหญ่บ้านให้ชายหนุ่มจับกระต่ายสิบห้าตัวให้กลับเข้ากรงซึ่งชายหนุ่มสามารถทำสำเร็จได้โดยใช้ขลุ่ยวิเศษที่ได้รับจากหญิงชรา การทดสอบที่สอง ผู้ใหญ่บ้านให้ชายหนุ่มแยกเมล็ดข้าวออกจากเมล็ดงา ถ้าทำสำเร็จผู้ใหญ่บ้านก็จะยกลูกสาวให้ ชายหนุ่มสามารถแยกเมล็ดข้าวออกจากเมล็ดงาได้สำเร็จโดยได้รับความช่วยเหลือจาก ฝูงมด เมื่อผู้ใหญ่บ้านกลับมาพบว่าชายหนุ่มสามารถแยกเมล็ดข้าวออกจากเมล็ดงาได้สำเร็จ จึงยก ลูกสาวของตนให้ตามสัญญา

(โชติ ศรีสุวรรณ, แปล, 2555: 47-53)

จากเรื่อง คนมีน้ำใจ พบว่าในนิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้ประกอบด้วย ตัวละครพี่ชายและตัวละครน้องชายที่มีนิสัยแตกต่างกัน โดยพี่ชายเป็นคนพูดจาโผงผาง ไร้น้ำใจ ไม่คิดจะช่วยเหลือผู้อื่นหากไม่ได้รับสิ่งตอบแทน เนื่องจากพี่ชายมีนิสัยที่ไม่ดี สุดท้ายจึงไม่ได้แต่งงานกับสตรีที่หมายปองต่างจากน้องชายที่เป็นคนพูดจาอ่อนหวาน รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน ชอบช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และเป็นคนขยันขันแข็งมีความอดทน มีมานะมุ่งมั่นในการทำงาน ทำให้น้องชายสามารถผ่านการทดสอบ และได้แต่งงานกับสตรีที่หมายปอง ทั้งนี้ นิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้ได้นำเสนอตัวละครแบบคู่ตรงข้ามเพื่อให้ผู้ฟัง หรือผู้อ่านสามารถเปรียบเทียบการกระทำระหว่างตัวละครทั้งสองตัวให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ระหว่างคนมีน้ำใจต่อผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนกับคนที่ไม่มีน้ำใจต่อผู้อื่น หากไม่ได้รับสิ่งตอบแทนนั้น จะได้รับผลของการกระทำที่แตกต่างกัน ดังที่เห็นได้จากการกระทำของตัวละครพี่ชายกับตัวละครน้องชายในเรื่อง คนมีน้ำใจ

8.2.2.2 กลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านเหตุการณ์

กลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านเหตุการณ์ คือ การนำเสนอตัวละครผ่านการบรรยายเหตุการณ์ในเรื่อง เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพ อุปนิสัย หรือบทบาทของตัวละครนั้น ๆ

ยกตัวอย่างเรื่อง ดินแดนสุขาวดี

เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ขุนนางหนุ่มชาวจีนผู้หนึ่งนามว่า ตื่อทีก เป็นเจ้าเมืองเตียนซู เขาเป็นคนแก่เรียนและมีหนังสือล้ำค่าจำนวนมาก เขาหาความรู้ทุกอย่างที่มีในโลกได้จากหนังสือเหล่านี้ ยกเว้นเรื่องราวเกี่ยวกับดินแดนสุขาวดี ซึ่งเป็นสิ่งที่เขาอยากรู้ วันหนึ่งตื่อทีกเดินทางผ่านเจดีย์เก่าและได้ช่วยเหลือหญิงสาวหน้าตางดงามที่บังเอิญทำกิ่งเหมยหักไว้ หลายปีต่อมา ตื่อทีกเบื่อหน่ายกับเกียรติยศและความสุขทางโลก จึงลาออกจากราชการเพื่อเที่ยวชมเขาเขียวและน้ำใส วันหนึ่งตื่อทีกตื่นเข้ามาพบว่าตนอยู่ในดินแดนสุขาวดี และได้แต่งงานกับนางอัปสรซึ่งเป็นหญิงสาวคนเดียวกับที่เขาเคยช่วยเหลือไว้ ตื่อทีกใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในดินแดนสุขาวดีกับภรรยา แต่เมื่อเวลาผ่านไป เขาเริ่มคิดถึงบ้านเกิดเมืองนอนของตน จึงตัดสินใจกลับโลกมนุษย์ ตื่อทีกกลับมาถึงโลกมนุษย์ และพบว่าเวลาบนโลกมนุษย์ผ่านไปร้อยปีแล้ว คนรู้จักทั้งหมดของเขาก็จากโลกไปหมดแล้ว ดังนั้นตื่อทีกจึงได้ออกเดินทางอีกครั้งเพื่อกลับไปดินแดนสุขาวดี

(สุนทร โคตรบรรเทา, แปล, 2558: 36-41)

จากเรื่อง ดินแดนสุขาวดี พบว่านิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้นำเสนอตัวละคร “ตื่อทีก” ที่เป็นตัวละครหลักของเรื่อง ผ่านกลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านเหตุการณ์ โดยตื่อทีกเป็นตัวละครที่มีนิสัยคนแก่เรียน มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือคนอื่น ดังข้อความที่ปรากฏว่า

“...ขณะนั้นมีหญิงสาวหน้าตางดงามคนหนึ่งโน้มกิ่งเหมยมาดมจนถึงหักคามือ ยามเฝ้าเจดีย์จับนางเรียกค่าเสียหาย แต่นางหามาจ่ายไม่ได้ ตื่อทีกสังเกตเห็นเหตุการณ์ทั้งหมด เขาไม่มีเงินพอจ่ายค่าปรับ แต่ก็ยอมยกเสียนอกที่ปักอย่างประณีตให้เพื่อแลกกับอริสรภาพของหญิงสาว ผู้เฝ้าเจดีย์ยอมรับข้อแลกเปลี่ยน...”

(สุนทร โคตรบรรเทา, แปล, 2558: 37)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่าตัวละคร “ตื่อทีก” เป็นมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น แม้ว่าจะไม่รู้จักอีกฝ่าย โดยสามารถเห็นผ่านการบรรยายผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้ตัวละคร “ตื่อทีก” มีนิสัยอย่างไร

ทั้งนี้นอกจากนิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่อง ดินแดนสุขาวดี ที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อที่จะเห็นถึงกลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านเหตุการณ์ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงยกตัวอย่างนิทานพื้นบ้านเวียดนามเพิ่มอีกหนึ่งเรื่อง ที่แสดงถึงกลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านเหตุการณ์ที่เด่นชัด

ยกตัวอย่างเรื่อง เมล็ดแดงโม

เมื่ออันเทียมอายุเจ็ดขวบ เขาก็สูญเสียทั้งบิดามารดา แต่ด้วยความที่เป็นเด็กฉลาดและกล้าหาญ จึงได้เป็นเด็กรับใช้อยู่บนเรือสำเภา ต่อมาราชาทองหว่องที่สามก็ทรงรับไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม เมื่ออันเทียมโตเป็นหนุ่ม พระราชาก็ยกพระธิดาโออันให้เป็นคู่สมรส วันหนึ่งอันเทียมกล่าววาทาจนทำให้ราชาทรงพิโรธเนรเทศอันเทียมและครอบครัวไปเกาะร้าง อันเทียม โออัน และลูกชายวัยหกขวบถูกนำมาปล่อยที่เกาะร้างพร้อมเสบียงที่เพียงพอแค่ไม่กี่เดือน เมื่อคนพายเรือมาส่งกลับแผ่นดินใหญ่ โออันก็ร้องไห้โฮ อันเทียมปลอบภรรยาจนเธอหยุดร้องไห้ สองสามีภรรยาช่วยกันสร้างกระท่อมกันลมฝนจากเศษไม้ที่ลอยมากับน้ำและมุงหลังคาด้วยใบจาก และออกสำรวจหาผลไม้หรือพืชที่กินได้บนเกาะ ทว่าก็ไม่พบอะไรที่สามารถกินได้ แต่ทั้งคู่ก็ถักแหจับกุ้งปลา และหาหินเหล็กไฟมาก่อไฟหุงหาอาหาร ปลาและกุ้งที่เหลือกินก็ตากแห้งเก็บไว้ วันหนึ่งพวกเขาพบถ้ำประหลาดขึ้นอยู่อีกฟากหนึ่งของเกาะ แต่ละผลของมันใหญ่กว่าแต่ธรรมดาถึงสามเท่า อันเทียมกับโออันช่วยกันเตรียมแปลงดินและหว่านเมล็ดแดงที่พบ อันเทียมเก็บแต่งหนแรก นำมาแลกกับข้าวไรน์ ถั่ว เกลือ น้ำตาล และผ้ากับเรือต่างชาติที่มาทอดสมอที่เกาะ เพราะใบเรือของพวกเขาถูกพายุพัดเสียหาย เขาบอกคนเรือให้แวะมาที่เกาะอีกในสี่เดือนข้างหน้าและบอกให้พวกเขานำข้าวเปลือกและของจำเป็นอื่น ๆ มาแลกเปลี่ยน นายวานิชนั้นก็ตกลง ครอบครัวอันเทียมยังปลูกแต่งกันต่อ โดยมีเรือสินค้าแวะมาซื้อแต่งเป็นจำนวนมาก เพียงไม่นานอันเทียมก็สามารถปลูกบ้านหลังใหญ่ มีทุ่งข้าวและไร่อั่วล้อมรอบ เขายังเลี้ยงสัตว์ และจ้างลูกจ้างจากแผ่นดินมาช่วยทำงานอีกด้วย สี่ปีผ่านไป อันเทียมคัดแต่งงาม ๆ ยี่สิบใบส่งเป็นของบรรณาการแด่ราชาทองหว่องที่สาม เมื่อพระองค์เห็นอันเทียมประสบความสำเร็จในชีวิตบนเกาะร้าง ราชาก็ทรงให้อันเทียมกับครอบครัวกลับแผ่นดินใหญ่

(รวีวาร เกษมสุข, แปล, 2545: 69-75)

จากเรื่อง เมล็ดแดงโม พบว่านิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่องนี้นำเสนอตัวละคร “อันเทียม” ที่เป็นตัวละครหลักของเรื่องผ่านกลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านเหตุการณ์ โดยอันเทียมเป็นตัวละครที่รู้จักใช้ปัญญา และสองมือในการแก้ไขหาทางออกมากกว่าจะนั่งเสียใจโดยไม่รู้จักดิ้นรนหาทางออก ดังข้อความที่ปรากฏว่า

“...สองสามีภรรยาช่วยกันสร้างกระท่อมกันลมฝนจากเศษไม้ที่ลอยมาตามน้ำและมุงหลังคาด้วยใบจาก และออกสำรวจหาผลไม้หรือพืชที่กินได้บนเกาะ ทว่าไม่พบอะไรเลย พวกเขาไม่ได้รับอนุญาตให้นำเมล็ดพันธุ์พืชมาด้วย แต่ทั้งคู่ก็ถักแหจับกุ้งปลา และหาหินเหล็กไฟมาก่อไฟหุงหาอาหาร ปลาและกุ้งที่เหลือกินก็ตากแห้งเก็บไว้...”

(รวีวาร เกษมสุข, แปล, 2545: 71)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่าตัวละคร “อันเทียม” เป็นตัวละครที่รู้จักทางออก หรือแก้ไขปัญหาดรตรงหน้าด้วยปัญญาและการกระทำมากกว่าจะมานั่งเสียใจโดยเปล่าประโยชน์ ซึ่งสามารถเห็นผ่านการบรรยายผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับอันเทียมภายในเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้ ว่าตัวละคร “อันเทียม” มีลักษณะนิสัยอย่างไร

8.2.2.3 กลวิธีการนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านการพรรณนา

กลวิธีการนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านการพรรณนา คือ การให้รายละเอียดของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพ หรือจินตนาการถึงตัวละครได้ตามที่ผู้แต่งต้องการ

ยกตัวอย่างเรื่อง ต้นพลูกับต้นหมาก

เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ระหว่างรัชกาลที่สี่ของราชวงศ์หุง มีขุนนางตระกูลกาผู้หนึ่งมีลูกชายสองคนชื่อตานและเลิง แม้จะไม่ใช่ลูกฝาแฝดแต่ทั้งสองหน้าตาเหมือนกันมากประดุจน้ำสองหยดจนแยกไม่ออกว่าใครเป็นใคร ทั้งสองหน้าตาดี คิ้วหนา จมูกโด่ง ดวงตาเป็นประกาย และฉลาดเหมือนกัน พี่น้องคู่นี้รักกันมากไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ เมื่อยังเล็ก บ้านของสองพี่น้องถูกไฟไหม้ พ่อแม่เสียชีวิตในกองเพลิง ทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดถูกเผาสิ้น เด็กทั้งสองถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างแร้นแค้นและขัดสนเงินทองจนต้องออกไปหางานทำเลี้ยงชีวิต วันหนึ่งขุนนางชื่อลีว เขาเป็นคนใจบุญมากและเคยเป็นเพื่อนสนิทกับพ่อแม่ของเด็กทั้งสอง ท่านขุนนางต้อนรับพวกเขาเข้ามาอยู่ในคฤหาสน์อันโอถ้อย่างเป็นมิตร และตั้งใจกลูกสาวให้แต่งงานกับพี่น้องคนใดคนหนึ่งด้วยความปรารถนาจะผูกมิตรไมตรี อย่างไรก็ตามทั้งสองคนต่างมีจิตใจดี ต่างฝ่ายต่างบอกว่าอีกคนเหมาะสมที่จะแต่งงานกับนางหญิงสาวเองก็เลือกระหว่างชายหนุ่มสองคนไม่ได้ เพราะพวกเขาเหมือนกันเหลือเกิน ดังนั้นขุนนางลีวจึงเลือกให้ตานผู้เป็นพี่ชายให้เป็นสามีของลูกสาว ตอนนี้นานเป็นชายที่มีความสุขที่สุดในโลก เขาทั้งรักทั้งหลงใหลเจ้าสาวของตนตราสัญลักษณ์รักกับนางช้วนรินด์ร์ แต่ทว่าตานกับทอดทิ้งน้องชายโดยสิ้นเชิง ดูเหมือนเขาไม่เคยคิดถึงน้องชายอีกเลย เลิงจึงออกจากบ้านไปเพราะทนความเสียใจไม่ได้ เลิงเดินอยู่นานโดยไม่สนใจความเหนื่อยล้า จนกระทั่งถึงทะเลสีครามเข้ม เลิงทรุดลงบนกอหญ้าริมทะเลด้วยความอ่อนแรงและหิวกระหาย เขาร้องไห้และขาดใจตายเพราะความโศกเศร้า กลายเป็นโชดหินสีขาวนวลอยู่ตรงนั้น เมื่อดานรู้ว่าเลิงหนีออกจากบ้าน เขาเสียใจและละอายใจในความเห็นแก่ตัวของตน เขาารู้สึกผิดจนจิตใจไม่สงบจึงออกตามหาน้องชาย เขาพบว่าน้องชายของตนขาดใจตายและกลายเป็นโชดหินสีขาวนวล ตานก็เสียใจและร้องไห้จนขาดใจตาย กลายเป็นต้นไม้ต้นหนึ่ง เมื่อเจ้าสาวพบว่าสามีหายไปจากบ้าน นางจึงออกตามหา และนางก็ได้รู้ว่าสามีของตนขาดใจตายและกลายเป็นต้นหมาก นางก็เสียใจ ร้องไห้ไม่หยุดจนขาดใจตาย กลายเป็นต้นพลูเลื้อยพันรอบโคนต้นหมาก ชาวนาที่

อยู่ในละแวกนั้น ฝันเห็นเรื่องราวทั้งหมดจึงสร้างวัดขึ้นเป็นอนุสรณ์แห่งความรักของพี่น้องและความรักของสามภรรยาผู้โชคร้าย บนหน้าบันของวัดจารึกไว้ว่า “พี่น้องอยู่ร่วมกัน คู่ครองซื่อสัตย์ต่อกัน”

(สุนทร โคตรบรรเทา, แผล, 2558: 51-53)

จากเรื่อง ต้นพลูกับต้นหมาก แสดงให้เห็นถึงลักษณะตัวละคร “ตาน” และลักษณะตัวละคร “เลิง” โดยการใช้กลวิธีการนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านการพรรณนา เพื่อให้เห็นภาพ หรือจินตนาการถึงหน้าตาของตัวละครทั้งสองได้อย่างชัดเจนตามที่ผู้แต่งต้องการ ดังข้อความที่ปรากฏว่า

“...ขุนนางตระกูลกาวผู้หนึ่งมีลูกชายสองคนชื่อตานและเลิง แม้จะไม่ใช้ลูกฝาแฝดแต่ทั้งสองหน้าตาเหมือนกันมากประดุจน้ำสองหยดจนแยกไม่ออกว่าใครเป็นใคร ทั้งสองหน้าตาคิ้วหนา จมูกโด่ง ดวงตาเป็นประกาย และฉลาดเหมือนกัน...”

(สุนทร โคตรบรรเทา, แผล, 2558: 51)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่าตัวละคร “ตาน” และตัวละคร “เลิง” มีหน้าตาเหมือนกันราวกับฝาแฝดแม้จะไม่ใช้ฝาแฝด ทั้งสองมีใบหน้าหล่อเหลา คิ้วหนา จมูกโด่ง ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการถึงตัวละครทั้งได้อย่างชัดเจน และตรงกับที่ผู้แต่งต้องการมากที่สุด

นอกจากนิทานพื้นบ้านเวียดนามเรื่อง ต้นพลูกับต้นหมาก ที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงกลวิธีการนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านการพรรณนาได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงยกตัวอย่างนิทานพื้นบ้านเวียดนามเพิ่มอีกหนึ่งเรื่อง ที่มีกลวิธีการนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านการพรรณนาที่เด่นชัด

ยกตัวอย่างเรื่อง เด็กลูกมะพร้าว

สองสามีภรรยาชาวบ้านคนหนึ่งทำงานรับจ้างให้เจ้าของที่ดินผู้มั่งคั่ง พวกเขาไม่มีลูกและอายุเกินห้าสิบแล้ว ทั้งสองจึงเศร้าโศกมาก วันหนึ่ง ภรรยาไปเก็บฟืนในป่า นางเกิดอยากดื่มน้ำแต่ไม่มีบ่อน้ำหรือลำธารในละแวกใกล้ ๆ เลย ทันใดนั้นนานก็เห็นกะโหลกศีรษะมนุษย์วางหงายอยู่ที่โคนต้นไม้ ข้างในมีน้ำฝนขังอยู่บ้าง นางไม่อาจทนความกระหายได้จึงยกดื่มและรู้สึกมีกำลังขึ้นมาทันที จากนั้นไม่นานนานก็ตั้งครรภ์ ขณะเดียวกันสามีของนางเกิดเสียชีวิต งานบ้านทั้งหมดจึงตกอยู่กับที่นางคนเดียว นางได้ออดทนต่อความยากลำบากและความเหน็ดเหนื่อย แต่ในใจของนางนั้นมีความสุขล้นเมื่อใกล้คลอด วันคลอดมาถึงในที่สุด ถ้าว่าความปรารถนาจะมีลูกกลับหายไปสิ้นเมื่อหญิงผู้นำสงสารคลอดลูกเป็นก้อนเนื้อ มีสองตา สองหู และหนึ่งปาก แต่ไม่มีร่างกายหรือแขนขาเลย เจ้าของ

ที่ดินจึงสั่งให้ฝังลูกกลมน่าเกลียดนี้เสีย แต่นางปฏิเสธ ดังนั้นนางจึงต้องอาศัยอยู่ในกระท่อมกลางทุ่งนาเพียงคนเดียว นานตั้งชื่อลูกว่ามะพร้าว เขาชาญฉลาดมาก เมื่อนางจะออกไปทำงาน นางขอให้เขาประพุดตัวให้ตี เมื่อแม่ของเขาออกจากบ้าน ลูกกลมยัดแขนขาออกกลายเป็นเด็กชายตัวเล็ก ๆ เขาทำงานบ้านทั้งหมด ก่อนจะเปลี่ยนกลับเป็นลูกกลมดังเดิม นอนลงบนเตียงฟางของตน แม่ของเขาจะงง แต่ไม่รู้จะแก้ข้อสงสัยนี้อย่างไร ลูกมะพร้าวคนนี้กลับไปไหนต่อไหนได้ตามต้องการ ตอนแรกคนในท้องถิ่นกลัวมาก แต่พวกเขาค่อย ๆ ชินกับเด็กผิดปกตินี้ทีละน้อย ต่อมา มะพร้าวบอกให้แม่ไปซื้อหมามาพวงหนึ่ง เพื่อไปสูของลูกสาวคนหนึ่งของเจ้าของที่ดิน เจ้าของที่ดินจึงยื่นเงื่อนไขให้ ถ้าทำตามเงื่อนไขได้ถึงจะยกลูกสาวให้ และลูกสาวคนที่สามของเจ้าของที่ดินก็ตกลงที่จะแต่งงานกับมะพร้าว ถ้าเขาสามารถทำตามเงื่อนไขได้สำเร็จ เมื่อถึงวันที่กำหนด มะพร้าวสามารถทำตามเงื่อนไขได้ และได้แต่งงานกับลูกสาวเจ้าของที่ดิน ในวันแต่งงาน มะพร้าวได้หายไป และภรรยาหนุ่ม รุ่งงามยืนอยู่ข้างเจ้าสาวแทน ซึ่งต่อมาทุกคนก็รู้ว่าชายหนุ่มรุ่งงามคนนั้นคือมะพร้าว ก็ทำให้พี่สาวทั้งสองของเจ้าสาวเกิดความอิจฉา และคิดกำจัดน้องสาวของตนในช่วงที่มะพร้าวไปเป็นทูต แต่หญิงสาวก็สามารถรอดชีวิตมาได้ และเมื่อมะพร้าวกลับมา เธอก็เล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟัง พวกเขากลับมาถึงบ้าน มะพร้าวก็ขอให้ภรรยาของตนไปหลบอยู่ในห้อง แล้วเชิญญาติ ๆ มาร่วมงานเลี้ยง พี่สาวทั้งสองสวมเสื้อผ้าที่สวยงามช่วยยวนน้องเขยพ่อหม้าย และแกล้งทำเป็นเศร้าโศกกับการตายของน้องสาว เพราะคิดว่าน้องสาวคนตนที่เป็นภรรยาของมะพร้าวตายแล้ว แต่มะพร้าวก็ได้พาภรรยาสาวสวยของตนออกมาจากห้อง ทำให้พี่สาวใจร้ายทั้งสองแต่งหน้าซิดเซียวและวิ่งหนีไป

(สุนทร โคตรบรรเทา, แปล, 2558: 112-117)

จากเรื่อง เด็กลูกมะพร้าว แสดงให้เห็นถึงลักษณะตัวละคร “มะพร้าว” โดยการใช้กลวิธีการนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านการพรรณนา เพื่อให้เห็นภาพ หรือจินตนาการถึงหน้าตาของตัวละครมะพร้าวที่มีลักษณะรูปร่างที่ไม่เหมือนมนุษย์ทั่วไปได้อย่างชัดเจนตามที่ผู้แต่งต้องการ ดังข้อความที่ปรากฏว่า

“...คลอตุลเป็นก้อนเนื้อกลม มีสองตา สองหู หนึ่งจมูก และหนึ่งปาก
แต่ไม่มีร่างกายหรือแขนขาเลย...”

(สุนทร โคตรบรรเทา, แปล, 2558: 112)

จากข้อความข้างต้น ทำให้เห็นว่าตัวละคร “มะพร้าว” มีรูปร่างเป็นก้อนเนื้อกลม ๆ ที่ไม่มีแขนขา มีแต่ตา หู จมูก และปากเท่านั้นที่เหมือนกับคนปกติ ถ้ามะพร้าวจะไปไหนก็ต้องกลิ้งไปเหมือนกับลูกบอลแทนที่จะเดินเหมือนมนุษย์ เนื่องจากมะพร้าวไม่มีขา

จากการศึกษาสถานภาพ และบทบาทของตัวละครชาย พบว่า บทบาทของตัวละครชาย จะขึ้นอยู่กับสถานภาพของตัวละครชายนั้น ๆ ว่าอยู่ในสถานภาพอะไร ซึ่งในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม สามารถแบ่งสถานภาพของตัวละครชายออกเป็นสถานภาพของกษัตริย์ มีบทบาทของความเป็นผู้นำ เป็นผู้ปกครองที่ดี สถานภาพของขุนนาง มีบทบาทในการพัฒนาชาติบ้านเมือง และปกป้องประเทศ บ้านเกิดให้รอดพ้นจากภัยอันตราย สถานภาพของบัณฑิต มีบทบาทในด้านการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน มีความมานะ อดทน ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค และสถานภาพของชาวบ้าน มีบทบาทในด้านการตั้งใจทำงานหาเลี้ยงตนเองกับครอบครัว อยู่อย่างเรียบง่ายเนื้อใจมตัว และพอใจในสิ่งที่ตนเองมี ส่วนวิธีการ นำเสนอตัวละครชายสามารถแบ่งออกเป็นกลวิธีการนำเสนอตัวละครแบบคู่ตรงข้าม กลวิธีการ นำเสนอตัวละครผ่านเหตุการณ์ และกลวิธีการนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านการพรรณนา

9. สรุปผลการศึกษา

บทความวิจัยนี้ผู้ศึกษาได้นิทานพื้นบ้านเวียดนามที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นภาษาไทยจำนวน 4 เล่ม ทั้งหมด 29 เรื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิด สถานภาพ บทบาท และวิธีการ นำเสนอตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม ผลการศึกษาพบว่า นิทานพื้นบ้านเวียดนามสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต และคุณธรรม จริยธรรมของคนเวียดนาม มีการแบ่งบทบาทของ ตัวละครชายตามสถานภาพ ซึ่งมีทั้งสถานภาพกษัตริย์ ขุนนาง บัณฑิต และชาวบ้าน ส่วนกลวิธีการ นำเสนอตัวละครชาย มีทั้งกลวิธีการนำเสนอตัวละครแบบคู่ตรงข้าม กลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่าน เหตุการณ์ และกลวิธีการนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านการพรรณนา ซึ่งสรุปได้ดังนี้

จากสมมติฐานก่อนการศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามนั้น พบว่า แนวคิดที่พบหลังการศึกษาที่ตรงกับแนวคิดที่ตั้งสมมติฐานไว้ คือ แนวคิดด้านความกตัญญู โดยแนวคิดที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามนั้นได้รับอิทธิพลมาจากลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า และพุทธ ศาสนา สมัยตกอยู่ใต้การปกครองของประเทศจีน และคนเวียดนามได้นำมาปรับใช้ให้เข้ากับวิถีชีวิต ของตนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งแนวคิดออกเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต สะท้อนให้เห็นว่าคนเวียดนามดำเนินชีวิตอย่างมีสติ ทำอะไรอย่างระมัดระวังและไม่ประมาทอยู่เสมอ และยัง สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับความขยันขันแข็งที่มีความอดทนต่ออุปสรรคและหน้าที่ของตนของคน เวียดนาม แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม สะท้อนให้เห็นถึงหลักในการประพฤติปฏิบัติตนของคน เวียดนาม โดยคุณธรรม จริยธรรมที่คนเวียดนามยึดถือและปฏิบัติตามมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน คือ ความกตัญญูที่ไม่ได้จำกัดแค่กตัญญูต่อบิดามารดา หรือบรรพบุรุษ แต่คนเวียดนามจะกตัญญูต่อ แผ่นดินเกิด ต่อธรรมชาติ และต่อทวยเทพ ความปองดองระหว่างพี่น้อง ความซื่อสัตย์ระหว่างสามี ภรรยา และความสัมพันธ์ระหว่างมิตรกับมิตร ถือเป็นหลักคำสอนของลัทธิขงจื้อที่คนเวียดนามนำมา

ปฏิบัติตามเพื่อเรียนรู้ที่จะมอบความรักให้แก่ผู้อื่น และถือเป็นการฝึกคุณธรรมพื้นฐานของลัทธิขงจื้อ นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการทำดี ทำชั่ว ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของพุทธศาสนาที่ส่งผลให้คนเวียดนามเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ และเชื่อในเรื่องผลกรรม ดังนั้นคนเวียดนามจะปฏิบัติตนเป็นคนดี เพราะเกรงกลัวบาปกรรม

บทบาทของตัวละครชายที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม สามารถแบ่งตามสถานภาพที่ปรากฏเป็น 4 สถานภาพ ได้แก่ สถานภาพของกษัตริย์ สามารถแบ่งบทบาทของกษัตริย์ออกเป็น บทบาทของกษัตริย์ที่ดีที่ควรกระทำตาม หรือยึดถือเป็นแบบอย่าง คือกษัตริย์ที่ดีต้องปกป้องความสงบสุขของบ้านเมือง และให้ความสำคัญกับประชาชน ส่วนบทบาทของกษัตริย์ที่ไม่ดี และไม่ควรกระทำตาม แต่สามารถนำมาเป็นเครื่องเตือนใจ คือ การประมาทและหลงในอำนาจที่ตนมี สถานภาพของขุนนาง มีบทบาทของความช่วยเหลือพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า และมีหน้าที่ปกป้องประเทศชาติยามมีภัยมาเยือน สถานภาพของบัณฑิต มีบทบาทในการตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและความพยายามเพื่อสำเร็จตามเป้าหมาย สถานภาพของชาวบ้าน เนื่องจากประเทศเวียดนามปกครองด้วยระบอบกษัตริย์ทำให้ชาวบ้านมีหน้าที่ทำตามที่กษัตริย์สั่ง และบทบาทของชาวบ้านคือการทำงาน ทำอาชีพของตนเองให้ดีที่สุด เพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวให้มีข้าวกินอิ่มท้องทุกวัน ส่วนกลวิธีการนำเสนอตัวละครชายที่ปรากฏในนิทานเวียดนามนั้น สามารถแบ่งกลวิธีการนำเสนอตัวละครออกเป็นกลวิธีการนำเสนอตัวละครแบบคู่ตรงข้าม คือการเปรียบเทียบตัวละครสองตัวที่มีลักษณะนิสัยแตกต่างกัน เพื่อให้เห็นภาพของเหตุการณ์ในเรื่องได้ชัดเจนขึ้น กลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านเหตุการณ์ คือการบรรยายลักษณะนิสัย และบทบาทของตัวละครผ่านเหตุการณ์ที่ดำเนินในเรื่อง และกลวิธีการนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านการพรรณนา คือ การให้รายละเอียดของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพ หรือจินตนาการถึงตัวละครได้ตามที่ผู้แต่งต้องการ

10. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวคิดและตัวละครชายในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม ผู้ศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจที่สามารถนำไปศึกษาต่อได้ ดังนี้

10.1 ศึกษาอนุภาคของวิเศษที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม ว่ามีของวิเศษอะไรบ้าง และของวิเศษเหล่านั้นสะท้อนให้เห็นภาพของคนเวียดนามอย่างไร หรือจะศึกษาเปรียบเทียบอนุภาคของวิเศษที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเวียดนามกับนิทานพื้นบ้านไทย ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งอาจทำให้ทราบว่าความเชื่อของคนเวียดนามเหมือนหรือต่างกับความเชื่อของคนไทย

10.2 ศึกษาบทบาทของผู้หญิงในนิทานพื้นบ้านเวียดนาม ว่าผู้หญิงเวียดนามมีบทบาท
อย่างไรต่อสังคม และความเชื่อของคนเวียดนาม ซึ่งอาจทำให้ทราบถึงสถานภาพของผู้หญิงในสังคม
เวียดนามมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

หนังสือ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2528). **เอกสารเสริมความรู้สำหรับครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยจริยศึกษา**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์. (2554). **คู่มือการค้าและการลงทุน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม**. กรุงเทพฯ: สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก.

กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2538). **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กิ่งแก้ว อุตถากร. (2520). **คติชนวิทยา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว.

ไกรฤกษ์ ศีลาคม. (2557). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชาจริยธรรมชีวิต**. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ขนิษฐา จิตชินะกุล. (2545). **คติชนวิทยา**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.

ชยสาโรภิกขุ. (2549). **โหลหนึ่งก็ถึง: คุณธรรม 12 ประการ เพื่อความสำเร็จในการศึกษาวิถีพุทธ**. กรุงเทพฯ: บริษัท คิว พรีนซ์ แมเนจเม้นท์ จำกัด.

โชติ ศรีสุวรรณ. (2555). **นิทานพื้นบ้านประชาคมอาเซียน เล่ม 2**. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

ัญญา สังข์พันธานนท์. (2539). **วรรณกรรมวิจารณ์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นาคร.

ประคอง นิมมานเหมินท์. (2543). **นิทานพื้นบ้านศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปานทิพย์ ศุภนคร. (2535). **ปรัชญาจีน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พระธรรมปิฎก. (2543). **การศึกษาเริ่มต้นเมื่อคนกินอยู่เป็น**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

พระธรรมปิฎก. (2537). **คนไทยกับป่า**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.

ภูมิจิต เรืองเดช. (2542). **คติชนวิทยา**. บุรีรัมย์: ร้านเอกสารซีพี.

มูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณ. (2556). **พอดี พอใจ พอใช้ พอเพียง: ปฏิบัติการโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง.**
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์सानอักษร.

รวีวาร เกษมสุข. (2540). **ปลิวรส ตำนานขานเล่าของเวียดนาม.** กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

ลินจง จันทรวราทิตย์. (2545). **วรรณกรรมวิจารณ์.** นครปฐม: ราชภัฏนครปฐม.

ไไล ที เลียน. (2543). **นิทานพื้นบ้านเวียดนาม.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วศิน อินทสระ. (2532). **พุทธปรัชญามหายาน.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิทย์ บัณฑิตกุล. (2555). **เวียดนาม.** กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2518). **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์.** กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.

วิภาวี อัครบวร และวรรณพรรษศรณ์ ตรียะเกษม. (2558). **ระบบบริหารราชการของสาธารณรัฐ
สังคมนิยมเวียดนาม.** นนทบุรี: กรกนกการพิมพ์.

สุกัญญา มกรารุช. (2556). **100 เรื่องน่ารู้ในเวียดนาม.** กรุงเทพฯ: อมรินทร์คอมมิกส์.

สุนทร โคตรบรรเทา. (2558). **ตำนานและนิทานพื้นบ้านเวียดนาม.** กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์.

สุนันท์ อุดมเวช. (2524). **คติชนวิทยา.** เพชรบุรี: ศูนย์หนังสือ วิทยาลัยครูเพชรบุรี.

สุภีร์ ทุมทอง. (2559). **ความไม่ประมาท.** นนทบุรี: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

เสาวลักษณ์ อนันตสานต์. (2538). **นิทานพื้นบ้านเปรียบเทียบ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เสาวลักษณ์ อนันตสานต์. (2543). **ทฤษฎีคติชนและวิธีการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อิงอร สุพันธ์ุณี. (2547). **วรรณกรรมวิจารณ์.** กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์.

Nguyễn Thái Hợp. (2540). **Một Nửa Hành Trình.** Hà nội: NXB Chân Lý.

บทความวิชาการ และบทความวิจัย

จิราพัชร เลาวกุล. (2556). “การวิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าของนิทานเกาหลี.” บทความวิจัย
 ปรินญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร.

ดวงเดือน จันทิห์ล่า. (2558). “การศึกษานิทานคติสอนใจของจีน.” บทความวิจัยปรินญาอักษร
 ศาสตรบัณฑิต สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นลพรรณ ต้นติวิศาลรัตน์. (2560). “นิทานพื้นบ้านเวียดนาม: โลกทัศน์และสังคมวัฒนธรรม.”
 บทความวิจัยปรินญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปฐม หงส์สุวรรณ. (2557). “เติมก้าม นิทานจีนเดอเรลลา: การรื้อสร้างความเป็นผู้หญิงในโลก
 สังคมนิยมเวียดนาม.” วารสารมนุษยศาสตร์ 21 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 27-53.

ภริมา วินิธาสถิตกุล. (2558). “คติชนวิทยา: ความเชื่อกับสังคมไทย.” วารสาร มจร มนุษยศาสตร์
 ปริทรรศน์ 1 (มกราคม-มิถุนายน): 31-42.

มาลินี คัมภีร์ภูวนนท์. (2561). “ขงจื้อกับผลงานศิลปะที่หลากหลายมุมมอง.” ดำรงวิชาการ 17, 2
 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 37-48.

อำภา บัวระภา. (2559). “ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของเวียดนามที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีนและ
 ฝรั่งเศส.” วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล., 22: 92.

Le Ngoc Van. (2560). “Hệ giá trị gia đình Việt Nam: truyền thống và đổi mới.” Tạp chí
 Khoa học xã hội Việt Nam, 11 (Một tháng): 33.

สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย

จินตนา เกสรบัวขาว. (2528). “การวิเคราะห์คุณธรรมในหนังสือสำหรับวัยรุ่น.” ปรินญาวิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 (ภาษาไทย) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ชลธิชา นิสัยสัตย์. (2552). “ยักษ ในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือของไทย: บทบาทและความหมายเชิงสัญลักษณ์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาวิณ เสาวพันธ์พิสุทธิ. (2545). “วิเคราะห์ตัวละครเหนือธรรมชาติในนิทานพื้นบ้านภาคเหนือ.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย และภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นรุตม์ คุปต์ธนโรจน์. (2551). “นิทานจีนชุดยี่สิบสี่ยอดกตัญญู: การดำรงอยู่และวิธีนำเสนอในสังคมไทยปัจจุบัน.” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุสรต์ รัชสวัสดิ์. (2547). “ภาพลักษณ์สตรีเวียดนามใน ทวี เกี้ยว.” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยพร คลศิลป์. (2552). “การศึกษาบทบาทของผู้หญิงในนิทานพื้นบ้านล้านนา.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระครูศรีสุตโสภณ. (2549). “ความกตัญญูกตเวทีในฐานะคุณธรรมค้ำจุนสังคมจากมุมมองพระพุทธศาสนา.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- มหาวีระพล ไผ่แจ้คำมูล. (2557). “ช่างในนิทานพื้นบ้านล้านนา.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Chunli Cai. (2555). “นิทานพื้นบ้านไทไตคอง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Sheng Li. (2558). “ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานจีนแปลเป็นภาษาไทย.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- Thi Hang Truong. (2553). “นิทานพื้นบ้านประเทศเวียดนาม : การวิเคราะห์ตามกฎเอกเซลโอลริค.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Thi Hang Truong. (2558). “การศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องเวียนวายตายเกิดในนิทานเวียดนามเรื่อง “นางเต็ม-นางก้าม” และนิทานไทยเรื่อง “นางอุทธรธา”.” วิทยานิพนธ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

Zhao Peng. (2558). “การศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านภาคเหนือของไทยกับนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงของจีน.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

เว็บไซต์

บุญญวัฒน์ จิตประคอง. (2555). อิทธิพลของลัทธิขงจื้อที่มีต่อสังคมเวียดนามก่อนยุคอาณานิคม. เข้าถึงเมื่อ 14 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก http://www.thaiworld.org/th/thailand_monitor/answer.php?question_id=1162#_ftn3

มนธิรา ราโท. (2556). บทความพิเศษ "ตรุษเต๊ตปีใหม่ของเวียดนาม". เข้าถึงเมื่อ 30 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก http://www.thaiworld.org/thn/thailand_monitor/answer.php?question_id=1239

อาสา อินทรวิชัย. (2562). ลักษณะนิสัยของคนเวียดนาม. เข้าถึงเมื่อ 16 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/607576>

Ha Chi. (2560). Luận bàn về tình bạn xưa và nay. เข้าถึงเมื่อ 29 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก <https://vnkings.com/luan-ban-ve-tinh-ban-xua-va-nay.html>

Thích Nguyên Tạng. (2552). Phật Giáo tại Việt Nam. เข้าถึงเมื่อ 31 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก <https://www.budsas.org/uni/u-vbud/vbpha262.htm#b>

TS HOÀNG LIÊN. (2557). "LỜI HỨA" TRONG TRUYỆN CỔ TÍCH VIỆT NAM VÀ NHẬT BẢN. เข้าถึงเมื่อ 30 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.inas.gov.vn/681-loi-hua-trong-truyen-co-tich-viet-nam-va-nhat-ban.html>

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล นางสาว ชุติกาญจน์ แถววงษ์

วัน เดือน ปีเกิด 9 พฤษภาคม 2540

ที่อยู่ 32/46 หมู่บ้านดิเอ็มเมอรัลด์ ซอยทวีวัฒนา 16 ถนนเลียบบคลองทวีวัฒนา
เขตทวีวัฒนา อำเภอทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170

ประวัติการศึกษา พ.ศ.2557 เรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์
พ.ศ.2558 ศึกษาที่มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะอักษรศาสตร์ สาขาเอเชียศึกษา